

1 Andreutkast - Partiprogram for 2 Tromsø SV 2027-2031

3

4

5

6

7

8

9 Partiprogrammet er utarbeidet gjennom innspill fra enkeltpersoner og organisasjoner, og gjennom politiske
10 diskusjoner i programkomiteen i Tromsø SV. KI er brukt som et verktøy for språklig formulering, strukturering og
11 bearbeiding av tekst.

12 Forord

13 Tromsø skal være en kommune der folk kan leve gode liv. Det viktigste i hverdagen
14 må være det viktigste i politikken. Det betyr trygge barnehager og skoler der ungene
15 våre kan leke og lære. Vi vil arbeide for at folk skal ha et godt sted å bo, og samtidig
16 ha råd til det de trenger for å trives. Helse- og omsorgstjenester skal være lett
17 tilgjengelige, og alle skal kunne delta i fritidsaktiviteter og kulturtilbud. Det skal være
18 enkelt og trygt å komme seg rundt, enten du går, sykler, tar buss eller kjører bil.

19 Vi vil ta vare på den korte veien til naturen, enten det er fjæra, skogen eller fjellet. Det
20 betyr at vi må verne om nærmaturen vår og stanse bit-for-bit-nedbyggingen. SV vil
21 bygge og fortette der arealene allerede er tatt i bruk, framfor å bygge ned natur og
22 matjord. Vi må også kutte utslippene og gjøre Tromsø bedre rustet for et klima i
23 endring.

24 Tromsø trenger flere boliger. Derfor vil vi bygge mer. Vi vil også regulere Airbnb og
25 annen korttidsutleie strengere, slik at flere boliger er tilgjengelige for dem som skal bo
26 her. Tromsø skal først og fremst være et godt sted å bo for folk i by og bygd, ikke bare
27 et spennende sted å besøke for turister.

28 Tromsø kommune står i en svært alvorlig økonomisk situasjon. Derfor begynner
29 programmet med prinsippene vi vil legge til grunn for den økonomiske omstillingen.
30 De skal gjelde på tvers av hele programmet.

31 Videre er programmet bygget opp i tre deler:

- 32 • **Gode liv i Tromsø**
- 33 • **Naturen, byen og bygdene**
- 34 • **Fellesskap, mangfold og demokrati**

35 Dette programmet skal være en politisk plattform og et styringsverktøy for de
36 folkevalgte. Det viser hva som er viktig for oss, hvilke hensyn som skal veie tungt når
37 vi må prioritere, og hvordan vi vil videreutvikle kommunen vår.

38 Programarbeidet er likevel noe mer enn denne teksten. Det er en arena der
39 medlemmer, samfunnsengasjerte innbyggere og organisasjoner kan komme med
40 innspill og være med på å forme politikken vår. Programkomiteen har ført teksten i
41 pennen, men programmet er resultatet av dette samarbeidet.

42 Tusen takk til alle som har bidratt med innspill, erfaringer og engasjement!

43

44

45	Forord.....	2
46	Ta vare på fellesskapet i en krevende økonomi.....	5
47	Tromsø SVs prinsipper for økonomisk omstilling.....	5
48	Del I: Gode liv i Tromsø.....	7
49	Trygg oppvekst og like muligheter.....	7
50	Barnehage.....	7
51	Skole.....	8
52	Barnevern.....	11
53	Familier.....	13
54	Deltakelse, fritid og medvirkning.....	14
55	Helse og omsorg gjennom hele livet.....	15
56	Folkehelse og sosial utjevning.....	15
57	Reproduktiv helse, graviditet og småbarnstid.....	16
58	Psykisk helse og rus.....	16
59	Alkoholpolitikk.....	17
60	Et aldersvennlig Tromsø.....	18
61	Helse- og omsorgstjenester.....	19
62	Samarbeid og behandling nær pasienten.....	19
63	Riktig kompetanse i tjenestene.....	20
64	Fastlegeordning og legevakt.....	21
65	Helsereformen.....	21
66	Kultur, idrett og friluftsliv.....	22
67	Barn og unge.....	22
68	Kunst og kultur for alle.....	24
69	Bibliotek, mangfold og deltakelse.....	25
70	Idrett.....	25
71	Friluftsliv.....	26
72	DEL II – Naturen, byen og bygdene.....	28
73	Natur, klima og areal.....	28
74	Ta vare på nærmaturen.....	28
75	Klimakutt, klimatilpasning og forurensning.....	30
76	Byen, bygdene og hjemmet.....	33
77	Byutvikling og levende lokalsamfunn.....	33
78	Boligpolitikk som utjevner forskjeller.....	34
79	Bygge flere boliger.....	36
80	Samferdsel.....	36
81	Arbeid, næring og verdiskaping.....	39
82	Næring og arbeid.....	39
83	Seriest arbeidsliv.....	39
84	Grønn omstilling og sirkulær økonomi.....	40
85	Energi.....	41
86	Fiskeri og havbruk.....	42
87	Reiseliv.....	43
88	Arktisk landbruk og reindrift.....	44

89	Bygg og anlegg.....	45
90	Handelsnæringa.....	46
91	DEL III: Fellesskap, mangfold og demokrati.....	47
92	Språk, historie og tilhørighet.....	47
93	Det samiske Tromsø.....	47
94	Kvener og andre nasjonale minoriteter.....	49
95	Studenter.....	49
96	Kjønns- og seksualitetsmangfold.....	50
97	Tromsø i verden – verden i Tromsø.....	50
98	Inkludering, arbeid og deltakelse.....	50
99	Kamp mot rasisme og diskriminering.....	51
100	Internasjonal solidaritet.....	52
101	Trygghet, sikkerhet og beredskap.....	53
102	Sikkerhetspolitikken i nord.....	53
103	Totalberedskap – å bygge trygghet nedenfra.....	54
104		
105		
106		
107		
108		
109		
110		
111		
112		
113		
114		
115		
116		
117		
118		
119		
120		
121		
122		
123		
124		
125		
126		

127 Ta vare på fellesskapet i en krevende økonomi

128 I 2026 ble Tromsø kommune registrert i ROBEK. Det betyr at statsforvalteren skal
129 kontrollere kommunens budsjett, og at nye låneopptak og langsiktige leieavtaler må
130 godkjennes. Det vil fortsatt være de folkevalgte som gjør prioriteringene, men det
131 politiske handlingsrommet er mindre.

132 Tromsø SV vil ta ansvar for å få kommunen ut av ROBEK. Vi må i løpet av denne
133 perioden dekke inn det opparbeidede merforbruket og gradvis bygge opp et
134 disposisjonsfond. Det betyr at vi må gjøre vanskelige prioriteringer i årene som
135 kommer. Målet er en robust kommuneøkonomi som sikrer gode velferdstjenester til
136 folk i framtiden.

137 SV vil være med på nødvendige innsparinger og vanskelige prioriteringer, men vi skal
138 ikke kutte mer enn nødvendig. Omstilling kan heller ikke bare handle om innsparing.
139 Vi må forbedre måten oppgavene løses på, samtidig som vi i størst mulig grad tar
140 vare på kvaliteten i tjenestene og de ansattes arbeidsmiljø.

141 SV vil også arbeide nasjonalt for en sterkere kommuneøkonomi. Staten kan ikke
142 pålegge kommunene nye oppgaver uten at det følger med tilstrekkelig finansiering.

143 Tromsø SVs prinsipper for økonomisk omstilling

- 144 • *Helsefremming og forebygging skal bevares.* Hvis vi kutter for mye i
145 forebyggende og helsefremmende tiltak, kan det føre til større behov og økte
146 kostnader senere.
- 147 • *Sosial rettferdighet skal ligge til grunn.* De som har minst fra før og som er
148 mest avhengige av velferdstjenestene våre, skal ikke rammes hardest av
149 kuttene.
- 150 • *Vi skal tenke langsiktig.* Innsparingstiltak skal være målrettede og bygge på
151 kunnskap om konsekvensene. Vi vil unngå flate kutt og kortsiktige innsparinger
152 som koster oss mer senere.
- 153 • *Ansatte og tillitsvalgte må være involvert i omstillingsarbeidet.* De ansatte
154 kjenner tjenestene godt, og det må samarbeides tett med tillitsvalgte for å finne
155 smartere måter å løse oppgavene på.
- 156 • *Gjeldsbelastningen skal holdes på et forsvarlig nivå.* Investeringer skal
157 prioriteres ut fra behov og langsiktige driftskostnader. Enkelte prosjekter må
158 utsettes når økonomien krever det.
- 159 • *Kommunen må ha egenkapital i investeringsprosjekter.* Eiendommer uten
160 strategisk betydning for tjenester eller samfunnsutvikling kan selges for å
161 finansiere investeringer eller redusere lånebehovet.

- *Vi må være åpne for nye måter å arbeide på.* Nye arbeidsformer og digitale løsninger bør benyttes når de gjør tjenestene bedre, sparer tid eller reduserer utgiftene.
- *Omstillingen skal ha en grønn profil.* Mindre energibruk, mer gjenbruk og mer bevisste innkjøp kan både kutte utslipp og redusere utgiftene.
- *Kommunens inntekter må styrkes.* Tromsø SV vil arbeide for at Tromsø omfattes av storbytilskuddet, og for at staten sikrer kommunene inntekter som står i forhold til oppgavene de skal løse.

187 **Del I: Gode liv i Tromsø**

188 Tromsø skal være en kommune der barn får en god oppvekst og folk får utvikle seg
 189 gjennom hele livet. Tromsø SV vil arbeide for et lokalsamfunn med små forskjeller og
 190 sterke fellesskap. Alle skal kunne delta i kultur, idrett og samfunnsliv uavhengig av
 191 økonomi, bakgrunn eller funksjonsevne.

192 **Trygg oppvekst og like muligheter**

193 *Alle barn og unge skal ha like muligheter til å leke, lære og være en del av*
 194 *fellesskapet. Oppvekstpolitikken er et viktig område for å utjevne forskjeller og gi barn*
 195 *og unge en best mulig start i livet. SV vil sikre gode velferdstjenester slik at*
 196 *foreldrenes økonomi, bosted eller utdanning ikke begrenser barns muligheter i*
 197 *hverdagen.*

198 **Barnehage**

199 **Lek, trygghet og kvalitet i barnehagen**

200 Barnehagene i Tromsø skal være preget av lek og fellesskap. Barnehagen spiller en
 201 avgjørende rolle i barns utvikling og læring, og vi må ha nok ansatte med tid til å se
 202 hvert enkelt barn. Tromsø SV vil styrke bemanningen og arbeidsvilkårene i
 203 barnehagene, slik at barn som trenger ekstra oppfølging får det, og at ansatte får en
 204 arbeidshverdag som ikke sliter folk ut.

205 Det har over tid pågått en ideologisk debatt om barnehagesektoren i Norge. Det er
 206 mulig å tjene store penger på å drive barnehager. Midler som er ment å komme barna
 207 til gode, går i enkelte tilfeller til å berike eiere. Fellesskapets midler skal komme barna
 208 til gode. Tromsø SV vil derfor støtte offentlige og ideelle barnehager, og arbeide for at
 209 nye barnehager i kommunen drives av offentlige eller ideelle aktører.

210 **Tromsø SV vil**

- 211 • øke kvaliteten på tilbudet til de minste barna gjennom økt bemanning i
- 212 barnehagen
- 213 • sørge for at de ideelle barnehagene og familiebarnehagene kan fortsette
- 214 driften i Tromsø

215 **Barnehageplass og nok ansatte**

216 Barnets fødselsmåned skal ikke avgjøre om familien får barnehageplass når den
 217 trenger det. I dag kan tidspunktet på året barnet blir født få stor betydning for når
 218 familien får tilbud om plass. For familier som må vente, kan konsekvensen bli ulønnet
 219 permisjon, redusert arbeidstid og økonomisk usikkerhet. Tromsø SV vil, med statlig
 220 finansiering, arbeide for at flere barn får barnehageplass når familien trenger det.

221 Barnehageplass i nærheten av hjemmet eller foreldrenes arbeidssted gjør hverdagen
 222 enklere for småbarnsfamilier. Tromsø SV vil derfor at dette skal vektlegges ved
 223 tildeling av plass.

224 Bemanningskrisen i barnehagene må løses. SV har på Stortinget forhandlet fram 1,5
 225 milliarder ekstra til barnehagene de senere årene. Prisen ble redusert med 800 kroner
 226 fra 1. august 2025. I Tromsø har lokale lønnstillegg bidratt til at barn som har rett på
 227 barnehageplass, får det. En av de største utfordringene i barnehagesektoren er å
 228 sikre tilstrekkelig personale. SV vil derfor arbeide for å styrke grunnbemanningen og
 229 sikre bedre lønn og gode arbeidsvilkår for de ansatte.

230 **Tromsø SV vil**

- 231 • ha supplerende opptak til barnehagene, med et mål om at alle skal få
- 232 barnehageplass når de trenger det
- 233 • beholde og styrke lokale tiltak som bidrar til bedre bemanning i barnehagene
- 234 • styrke grunnbemanningen og sikre bedre lønn og gode arbeidsvilkår for de
- 235 ansatte
- 236 • videreutvikle etter- og videreutdanningen av ansatte i barnehagene

237 **Et inkluderende barnehagefellesskap**

238 Tromsø er et mangfoldig og flerkulturelt samfunn. Barnehagen skal synliggjøre og
 239 anerkjenne ulike verdier, kulturer, religioner og livssyn, slik at alle barn opplever seg
 240 sett og verdsatt uavhengig av bakgrunn. Inkludering betyr også at alle barn skal ha
 241 mulighet til å delta i lek og fellesskap i barnehagen. Tromsø skal ivareta og sikre et
 242 godt barnehagetilbud for samiske barn med samisk språk som morsmål.

243 **Tromsø SV vil**

- 244 • la barnehagene være *barnehager*, der læring skjer gjennom lek, omsorg og
- 245 utforskning
- 246 • styrke arbeidet med å forebygge og avdekke vold og overgrep, gjennom
- 247 alderstilpasset opplæring om kropp, følelser og grenser og ved å sikre at
- 248 ansatte har kompetanse til å oppdage og handle ved bekymring
- 249 • styrke arbeidet med mangfold og inkludering i barnehagene
- 250 • tilby variert, sunn og næringsrik mat i barnehagene
- 251 • sikre et godt barnehagetilbud for barn med samisk språk som morsmål, blant
- 252 annet gjennom å sikre rekruttering av samiskspråklig personale

253 **Skole**

254 **Fellesskole med plass til alle**

255 En inkluderende fellesskole er grunnlaget for å sikre at alle barn får et godt
 256 opplæringstilbud, uavhengig av foreldrenes økonomi, språk, utdanningsbakgrunn eller
 257 helse. På skolen møtes barn med ulike utgangspunkt i det samme fellesskapet. Hver

258 enkelt elev skal bli sett og få tilpasset opplæring, samtidig som skolen skal bygge
 259 sterke faglige og sosiale fellesskap. Det gjør vi med god finansiering av skolene, nok
 260 kvalifiserte lærere, tidlig innsats og en praktisk og variert skoledag.

261 Alle barn skal ha en god og mangfoldig skole med variert læring. Vi trenger flere
 262 lærere for at alle barn skal bli sett og få den oppfølgingen de trenger. Det må legges
 263 til rette for mer lek og fysisk aktivitet og for mer praktiske og estetiske fag. Dette
 264 gjelder særlig på de lavere trinnene, og overgangen fra barnehage til skole må bli
 265 bedre.

266 Kontaktlæreren har en sentral rolle i å følge opp elevenes faglige og sosiale utvikling,
 267 bygge gode klassemiljø og samarbeide med foreldre og andre faginstanser. Tromsø
 268 SV vil styrke kontaktlærerrollen gjennom mer kontaktlærertid.

269 Sosiallærere i barneskolen og miljøterapeuter i ungdomsskolen bidrar til en bedre
 270 skolehverdag for lærere og elever. Med sin særskilte kompetanse styrker de det
 271 sosiale fellesskapet og forebygger utenforskap, psykisk uhelse og problematisk
 272 skolefravær.

273 Skolestruktur og skolebygg

274 Tromsø står foran en større diskusjon om skolestrukturen. SV vil ikke forskuttere
 275 konklusjonene, men vil legge noen tydelige prinsipper til grunn. Skolene må ha
 276 tilstrekkelig areal til praktisk og variert undervisning, nærskoleprinsippet skal veie
 277 tungt, og elevene skal ha et forsvarlig faglig og sosialt tilbud. Alternativ opplæring som
 278 Læring gjennom arbeid (LGA) skal fortsatt være en del av Tromsøskolen, men i større
 279 grad integreres i fellesskolen.

280 Gode skolebygg er viktig for en god skole. Mer praktiske og estetiske fag, fysisk
 281 aktivitet, lek og et mangfoldig SFO-tilbud stiller krav til gode og fleksible lokaler.
 282 Skolene er også viktige møteplasser i lokalsamfunnene og skal kunne brukes til idrett,
 283 kultur og fritidsaktiviteter utenom skoletida. Særlig for de yngste elevene er det viktig
 284 at flest mulig kan gå eller sykle til skolen.

285 Alle barn fortjener et godt fysisk innemiljø. Mange skoler er ikke vedlikeholdt og
 286 ivaretatt godt nok, og det vil være behov for betydelige investeringer og vedlikehold i
 287 årene som kommer.

288 Tromsø SV vil

- 289 ● bygge ny Tromsdalen skole
- 290 ● fortsette arbeidet med å oppgradere uterommene i skolegårdene
- 291 ● satse på tidlig innsats, slik at elevene får god oppfølging gjennom hele
- 292 utdanningsløpet
- 293 ● styrke spesialpedagogisk kompetanse i skolen, slik at barn med behov for
- 294 særlig oppfølging får hjelp fra kvalifisert fagpersonell
- 295 ● sørge for at Læring gjennom arbeid (LGA) i større grad integreres i fellesskolen

- 296 • styrke kontaktlærerrollen gjennom mer kontaktlærertid
- 297 • styrke laget rundt eleven gjennom flere miljøterapeuter og sosiallærere
- 298 • styrke skolehelsetjenesten og ansette flere helsesykepleiere
- 299 • arbeide for at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige
- 300 • styrke nynorskens plass i Tromsøskolen og legge til rette for at elevene møter
- 301 nynorsk som et levende bruksspråk gjennom skoleløpet
- 302 • styrke trafiksikkerhetsopplæringen for barn og unge og legge til rette for at
- 303 ungdomsskolene kan tilby valgfaget trafikk

304 Rekruttering og kvalitet i skolen

305 Elevene må få møte flinke lærere som har tid til å følge dem opp. Tromsøskolen har
306 behov for å rekruttere og beholde kvalifiserte lærere.

307 Nyutdannede lærere kan oppleve overgangen fra utdanningen til yrket som
308 krevende. Skal vi beholde flere lærere i skolen, må de få faglig støtte og tid til å
309 utvikle seg i yrket. Jevnlig veiledning er viktig for å ta vare på engasjement og
310 motivasjon. Tromsø SV vil videreutvikle veiledningsprogrammet og mentorordningen
311 for nye lærere.

312 PISA-undersøkelsen 2025 tyder på at elevenes ferdigheter i lesing og matematikk er
313 svakere enn tidligere. Skolen må sikre at alle elever får gode grunnleggende
314 ferdigheter. Digitale verktøy skal brukes når de styrker læringen. Elevene skal ha
315 gode og oppdaterte lærebøker. Skolen skal gi rom for konsentrasjon, nærvær og
316 fellesskap, uten at mobilen hele tiden konkurrerer om oppmerksomheten.

317 Tromsø SV vil

- 318 • arbeide for høy lærertetthet og flere kvalifiserte lærere i Tromsøskolen
- 319 • videreutvikle veiledningsprogrammet og mentorordningen for nye lærere
- 320 • gi lærerne mer tid til undervisning og oppfølging ved å redusere unødvendig
- 321 rapportering og administrative oppgaver
- 322 • styrke arbeidet med lesing, skriving og regning gjennom hele skoleløpet
- 323 • sikre at elevene har tilgang til gode og oppdaterte trykte lærebøker
- 324 • sørge for at digitale verktøy brukes når det er pedagogisk begrunnet og bidrar
- 325 til læring
- 326 • ha en mobilfri skolehverdag i grunnskolen
- 327 • sørge for at nye skoler bygges med bydelsfunksjoner, slik at de kan bidra til
- 328 idrett, kultur og møteplasser for unge
- 329 • satse mer på de praktiske og estetiske fagene
- 330 • videreutvikle Den kulturelle skolesekken

331 Trivsel, helse og et godt elevtilbud

332 Skolen skal være et trygt sted å lære og høre til. Et godt skolemiljø handler både om
333 faglig mestring, gode relasjoner, fysisk aktivitet og muligheten til å delta i fellesskapet.

334 Skolene skal arbeide systematisk for å forebygge mobbing, vold, utenforskap og
335 problematisk skolefravær.

336 Barn og unge trenger også å få kunnskap som gjør dem i stand til å forstå egne og
337 andres grenser. Dette må være en del av opplæringen gjennom hele skoleløpet og
338 også omfatte utfordringer som oppstår på digitale arenaer.

339 Hode og kropp hører sammen. God ernæring kan bidra til både læring, helse og
340 sosial utjevning. SV vil arbeide for en nasjonal ordning med skolemat og for gratis
341 skolefrukt i Tromsøskolen.

342 SFO skal være et trygt og inkluderende tilbud med god kvalitet og nok ansatte.
343 Nasjonalt har SV fått gjennomslag for gratis halvdagsplass for flere klassetrinn, og vi
344 vil arbeide for at ordningen utvides. Tromsø SV vil også beholde den felles
345 søskenrabatten mellom SFO og barnehage.

346 **Tromsø SV vil**

- 347 • sørge for at skolene arbeider systematisk for å fremme trivsel og inkludering og
- 348 forebygge mobbing og utenforskap
- 349 • øke innsatsen for å forebygge vold og trusler i skolen og sikre at ansatte har
- 350 kompetanse til å håndtere slike situasjoner
- 351 • sikre at elevene gjennom skoleløpet får alderstilpasset kunnskap om kropp,
- 352 følelser, seksualitet og grenser, og om hvordan de kan beskytte seg mot vold
- 353 og overgrep, også på nett
- 354 • styrke bemanningen i SFO
- 355 • arbeide for en nasjonal ordning med skolemat
- 356 • arbeide for gratis skolefrukt i Tromsøskolen
- 357 • erstatte hjemmelekser med skolelekser i grunnskolen
- 358 • videreføre den felles rabattordningen for barnehage og SFO slik at familier
- 359 med barn begge steder får en samlet søskenrabatt

360 **Barnevern**

361 **Tidlig innsats og tettere samarbeid**

362 Barnevernet skal være en ressurs for barn og familier som trenger støtte, og bidra til
363 trygge oppvekstvilkår gjennom tidlig innsats og respektfull oppfølging. Tromsø SV vil
364 styrke barnevernets kapasitet og samarbeid med andre tjenester rundt barnet, slik at
365 flere får hjelp tidlig og riktig.

366 For å kunne hjelpe barnet og barnets familie så tidlig som mulig må vi sikre at alle
367 instanser rundt barnet samarbeider til barnets beste. Derfor vil SV at flere familier skal
368 få tilbud om familieråd som metode for å sikre gode oppvekstvilkår for barn.
369 Familieråd er en metode der familie og nettverk samles for å finne gode løsninger
370 sammen med barnet og hjelpeapparatet.

371 Alternativet er at vi får flere avvik, at vi ikke klarer å hjelpe de barna vi må hjelpe, at
 372 familier ikke blir møtt med respekt, og at ansatte føler at de alltid henger etter. Det er
 373 også dårlig økonomi å komme for sent inn, fordi tidlig hjelp kan forebygge behov for
 374 mer inngripende tiltak senere. Derfor er det viktig å sikre barnevernet nok ressurser.

375 Tromsø SV vil

- 376 • sikre at barnevernet har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gi barn og
 377 familier tidlig og god hjelp
- 378 • sikre rask og samordnet hjelp fra barnevern, helse og andre tjenester når barn
 379 utsettes for vold eller overgrep
- 380 • sikre at barn og familier møtes med respekt på måter som ivaretar egenverdi,
 381 språk og kulturell bakgrunn
- 382 • videreutvikle ordningen med familieråd
- 383 • arbeide for at flere tjenester rundt barnet kan bruke familieråd som metode

384 Helse, oppfølging og botilbud

385 Alle barn skal ha god tilgang til helsetjenester. Nasjonalt forløp er et mer strukturert
 386 samarbeid mellom barnevern og helsetjenester, som kan bidra til at barn med
 387 komplekse og krevende helsesituasjoner får rett hjelp til riktig tid. Tromsø SV vil
 388 derfor styrke oppfølgingen av barn og unge som trenger helhetlige tjenester, og sørge
 389 for at flere får tilgang til god og samordnet hjelp.

390 Foyer-boliger er et tilpasset botilbud til unge som er bostedsløse eller står i fare for å
 391 bli bostedsløse. Foyer-modellen gir gode resultater, og bygger på ressursene og
 392 mulighetene den enkelte har, slik at de får delta i arbeid eller aktivitet.

393 Tromsø SV vil

- 394 • sikre at flere barn med behov for oppfølging av barnevernet får hjelp gjennom
 395 Nasjonalt forløp
- 396 • etablere Foyer-boliger i Tromsø

397 Trygge rammer for barnevernet

398 Barnevernet må ha trygge og stabile rammer for å kunne møte barn og familier på en
 399 god måte. Tromsø SV vil styrke fosterhjemsarbeidet og redusere avhengigheten av
 400 kommersielle aktører. Fellesskapets ansvar for sårbare barn skal ivaretas av sterke
 401 offentlige og ideelle løsninger.

402 Tromsø SV vil

- 403 • rekruttere og styrke fosterhjem i kommunal regi og i tråd med anbefalingene
 404 fra KS
- 405 • starte en omstilling vekk fra kommersielle aktører og over til kommunale og
 406 ideelle løsninger

407 Familier

408 Barn som vokser opp i fattigdom

409 De siste fire årene har andelen barn som vokser opp i familier med vedvarende
410 lavinntekt i Tromsø gått ned. De siste tallene fra Bufdir viser at 8 % av barna i Tromsø
411 vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt. Det innebærer 1045 barn. Selv om
412 utviklingen har vært positiv, er det fortsatt altfor mange barn som vokser opp i
413 økonomisk utrygghet.

414 Derfor er det spesielt viktig at kommunen fører en politikk for inkludering og
415 omfordeling. Mange av barna som vokser opp i fattige familier bor trangt og er
416 avhengige av offentlige ytelser. Derfor er det viktig å sikre en trygd til å leve av for å
417 redusere tallet på barn som vokser opp i fattigdom.

418 Det må være mulig å leve av sosialhjelpen. Målet må være at ingen skal måtte leve
419 på en mindre inntekt enn SIFOs beregninger for et husholdningsbudsjett med et
420 nøkternt forbruksnivå. Tromsø har for første gang høyere satser enn de statlige
421 veiledende satsene. Dette gir trygghet og en enklere hverdag for flere.

422 Tromsø SV vil

- 423 ● arbeide for lav egenbetaling i fritidsaktiviteter, idrett og kulturtilbud
- 424 ● arbeide for offentlige ytelser som sikrer at barn ikke vokser opp i fattige familier
- 425 ● øke sosialhjelpssatsene

426 Arbeid, aktivitet og oppfølging

427 Fast inntekt og stabilt arbeid er viktig for å bekjempe fattigdom, derfor må særlig unge
428 som står utenfor arbeid og aktivitet følges tett opp. Mange unge ender i vedvarende
429 lavinntekt etter at de faller ut av arbeid og utdanning i overgangen mellom
430 ungdomsskole og videregående og i de første årene etter videregående. Det er derfor
431 viktig å ha gode systemer for å finne alternative veier inn i arbeidslivet for de som har
432 behov for det.

433 Tromsø SV vil

- 434 ● styrke og videreutvikle satsingen «Nye Spor» i Tromsø kommune
- 435 ● samarbeide tett med NAV for å følge opp unge som er falt utenfor arbeid og
436 utdanning eller holder på å gjøre det
- 437 ● fortsette satsingen på U16 og innføre prosjektet «The Village» i Tromsø
438 kommune

439 Kommunen som inkluderingsaktør

440 Tromsø kommune skal bidra til omfordeling både gjennom politikk og i kraft av å være
441 en stor arbeidsgiver og samfunnsaktør. Kommunen skal ha interne aktiviteter og
442 satsinger som bidrar til at flere unge kommer inn i arbeidslivet eller annen aktivitet.

443 Tromsø SV vil

- 444 • bruke kommunen som arbeidsgiver og samfunnsaktør til å bidra til omfordeling
445 og inkludering
- 446 • ha interne aktiviteter og satsinger som bidrar til at flere unge kommer inn i
447 arbeidslivet eller annen aktivitet

448 Deltakelse, fritid og medvirkning

449 Fritid, tilhørighet og fellesskap

450 Oppvekstmiljøet handler om mye mer enn skole og barnehage. Det er summen av
451 alle opplevelsene til barn og ungdom. Derfor er det viktig at kommunen ser helhetlig
452 på skole, barnehage og fritid, og støtter opp om de familiene som trenger hjelp for å
453 skape et trygt liv for sine barn.

454 En viktig faktor i en god og givende oppvekst er opplevelsen av tilhørighet og
455 deltakelse i samfunnet rundt seg. SV vil gjøre Tromsø til en foregangskommune når
456 det kommer til aktiv samfunnsdeltakelse for barn, ungdom og unge voksne. Det
457 innebærer en satsing på og tett samarbeid med skolen, idretten, kultursektoren,
458 ungdomsorganisasjoner og andre fritidstilbud for unge.

459 Bakgrunn skal ikke hindre unge mennesker i å være aktive samfunnsdeltakere, og
460 kommunen må sammen med de frivillige organisasjonene sikre at fritidstilbudene er
461 inkluderende og inviterende for alle unge, uavhengig av økonomisk bakgrunn,
462 funksjonsevne eller språk.

463 Tromsø SV vil

- 464 • tenke helhetlig om oppvekst og unges liv og tilrettelegge for samarbeid på
465 tvers av skole, barnehage og fritidstilbud
- 466 • arbeide sammen med frivilligheten for å tilrettelegge for inkluderende og
467 mangfoldige fritidstilbud for unge

468 Medvirkning og ungdomsdemokrati

469 I 2026 var Tromsø europeisk ungdomshovedstad. Gjennom prosjektet har det blitt
470 utviklet flere satsinger på og metoder for ung deltakelse og medvirkning i Tromsø. SV
471 er opptatt av at vi i framtiden bygger videre på lærdommene fra dette året og at vi
472 lykkes med å skape varige effekter av dette prosjektet for unge i Tromsø.

473 For å skape en ungdomsvennlig kommune må unge selv være med å forme
474 lokalsamfunnet rundt seg. Det krever god og effektiv ungdomsmedvirkning som sikrer
475 at alle unge har mulighet til å delta. Tromsø SV vil derfor styrke eksisterende
476 medvirkningskanaler og utvikle nye metoder som sikrer at unge som i dag ikke blir
477 hørt får anledning til å medvirke.

478 **Tromsø SV vil**

- 479 • sikre aktiv medvirkning av unge i kommunale prosesser
- 480 • styrke ungdomsrådet og involvere det tidligere og mer aktivt i kommunestyrets
- 481 arbeid

482 **Samisk ungdom og forsoning**

483 Tromsø er en samisk kommune og for å sikre at den samiske befolkningen blir hørt,
484 må det tilrettelegges særlig for at samiske unge tas med i medvirkningsprosesser.
485 Tromsø skal ha en aktiv forsoningspolitikk med særlig fokus på den unge samiske
486 befolkningen.

487 **Tromsø SV vil**

- 488 • særskilt arbeide med medvirkning for den unge samiske befolkningen som
- 489 ledd i forsoningsarbeidet

490 **Helse og omsorg gjennom hele livet**

491 *Gode helse- og omsorgstjenester handler om mer enn behandling når noe går galt.*
492 *Det handler om forebygging, trygghet, verdighet og fellesskap gjennom hele livet.*
493 *Tromsø SV vil bygge sterke offentlige tjenester som gir mennesker frihet til å leve*
494 *gode liv, også når helse svikter eller hjelpebehovet øker.*

495 **Folkehelse og sosial utjevning**

496 **Gode nærmiljø og sosial utjevning**

497 Folkehelse skapes i hele samfunnet. Gode nærmiljø, lite forurensning og støy,
498 møteplasser, fysisk aktivitet, natur og gode skoler er avgjørende for folks helse
499 og livskvalitet. Tromsø SV vil bruke folkehelsearbeidet aktivt for å fremme god
500 fysisk og psykisk helse, forebygge ensomhet og redusere sosiale
501 helseforskjeller. Arbeidet skal være systematisk og bygge på kunnskap om
502 helsetilstanden i befolkningen.

503 **Tromsø SV vil**

- 504 • sikre at folkehelse og sosial utjevning ligger til grunn for kommunal planlegging

- 505 • bruke kunnskap om helsetilstanden og lokale utfordringer aktivt i kommunens
- 506 prioriteringer, og følge opp om tiltakene virker
- 507 • prioritere gode og inkluderende nærmiljø og møteplasser som fremmer
- 508 aktivitet, fellesskap og motvirker ensomhet
- 509 • styrke Frisklivssentralen som lavterskeltilbud for forebygging, rehabilitering og
- 510 mestring
- 511 • redusere støy og luftforurensning
- 512 • styrke arbeidet for å forebygge bruk av nikotin, særlig blant barn og unge

513 Reproductiv helse, graviditet og småbarnstid

514 God seksuell og reproductiv helse handler om retten til å bestemme over egen kropp
 515 og om tilgang til trygg og tilgjengelig helsehjelp. Jordmortjenesten og helsestasjonene
 516 er blant kommunens viktigste forebyggende tjenester og skal ha kapasitet og
 517 kompetanse til å følge opp mennesker gjennom svangerskap, barseltid og
 518 småbarnsår.

519 God hjelp tidlig kan skape trygghet, avdekke utfordringer og bidra til å motvirke at
 520 sosiale forskjeller får feste. Tromsø SV vil styrke de kommunale tjenestene og legge
 521 til rette for at flere kan få nødvendig helsehjelp nær der de bor.

522 Tromsø SV vil

- 523 • sikre god bemanning, tilgjengelighet og sterke fagmiljø i jordmortjenesten og
- 524 på helsestasjonene
- 525 • sikre god oppfølging ved barsel og fødselsdepresjon
- 526 • styrke tidlig innsats for å forebygge helseutfordringer og sosiale forskjeller blant
- 527 barn og familier
- 528 • støtte at medikamentell abort kan tilbys i kommunehelsetjenesten der det er
- 529 faglig forsvarlig, slik at flere får et trygt og tilgjengelig tilbud med kortere
- 530 ventetid

531 Psykisk helse og rus

532 Helhetlig oppfølging og verdige tilbud

533 Tromsø SV vil bevare gode lavterskeltiltak innen psykisk helse. Tilbud som
 534 Psykhjelpa, Losen og Livskrisehjelpa skal videreføres. Vi vil også sikre helhetlig
 535 oppfølging for personer med alvorlige og langvarige psykiske lidelser.

536 Forebygging, hjelp og skadereduksjon

537 Rusproblemer skal møtes med hjelp, ikke fordømmelse. Tromsø SV vil føre en
 538 kunnskapsbasert ruspolitikk med vekt på forebygging, tidlig hjelp, behandling,
 539 ettervern og skadereduksjon. Barn og unge skal beskyttes mot skadelig rusbruk,

540 samtidig som mennesker som har utviklet rusproblemer skal få helsehjelp, et trygt
 541 sted å bo og støtte til å mestre livet. Vi vil også arbeide for et verdig omsorgs- og
 542 botilbud for eldre med psykiske lidelser og rusproblemer.

543 Tromsø SV vil

- 544 • bevare Psykhjelpa, Losen og Livskrisehjelpa
- 545 • arbeide for et bedre lavterskeltilbud til eldre med psykiske helseutfordringer.
- 546 • sikre tidlig og helhetlig oppfølging av barn som er pårørende når alvorlig
 547 sykdom rammer familien
- 548 • styrke samarbeidet med bruker-, pårørende- og frivillige organisasjoner
- 549 • sikre gode oppsøkende og tverrfaglige tilbud for mennesker med sammensatte
 550 og langvarige psykiske helseutfordringer
- 551 • styrke rusforebygging og tidlig innsats, særlig for barn og unge
- 552 • sikre tilgjengelige lavterskeltilbud og skadereduserende tiltak for mennesker
 553 med rusproblemer
- 554 • sikre helhetlig oppfølging for personer med alvorlige psykiske lidelser og
 555 rusutfordringer, inkludert bolig, aktivitet og helseoppfølging
- 556 • arbeide for et verdig omsorgs- og botilbud for eldre med psykiske lidelser og
 557 rusproblemer

558 Alkoholpolitikk

559 Ansvarlighet og folkehelse

560 Tromsø SV vil føre en ansvarlig og kunnskapsbasert alkoholpolitikk som setter
 561 trygghet, folkehelse og barn og unges oppvekstvilkår først. For oss handler
 562 alkoholpolitikk ikke om moralisme, men om å ta kunnskapen om konsekvensene av
 563 alkoholbruk på alvor. Når tilgjengeligheten til alkohol øker, øker også forbruket og
 564 skadeomfanget. Det gjelder både akutte konsekvenser som vold og ulykker og
 565 langsiktige helse- og samfunnsproblemer. En ansvarlig alkoholpolitikk er derfor en
 566 viktig del av det forebyggende folkehelsearbeidet.

567 Tromsø SV vil

- 568 • si nei til videre liberalisering av skjenketider og skjenkearenaer i Tromsø
- 569 • forsvare Vinmonopolets enerett til salg av vin og brennevin

570 Alkoholfrie arenaer for barn og unge

571 Når alkohol gjøres mer tilgjengelig, er det aldri bare de som drikker som berøres.
 572 Også barn og unge merker voksnes alkoholbruk rundt seg, hjemme, i byrommet og
 573 på arenaer som skal være trygge og inkluderende for alle. Derfor vil Tromsø SV verne
 574 om alkoholfrie arenaer for barn og unge og si nei til en utvikling der alkohol får stadig
 575 større plass på familiearenaer og i idretten.

576 17. mai er barnas dag med pølser, korps og is. Det skal ikke være en dag der familier
577 må skjerme barn fra fulle voksne og slåsskamper i sentrum. En alkoholkultur der
578 feiring forbindes med fyll, svekker opplevelsen av grunnlovsdagen.

579 **Tromsø SV vil**

- 580 ● sikre alkoholfrie arenaer for barn og unge, blant annet parker, idrettsanlegg og
581 andre offentlige rom
- 582 ● stramme inn praksisen for alkoholservering i idrettsanlegg, flerbruksbygg og
583 familiearenaer
- 584 ● reversere vedtak som åpner for alkoholservering i ordinær åpningstid i Tromsø
585 Alpinpark
- 586 ● innføre tiltak for å redusere fyll og bråk på 17. mai, slik at grunnlovsdagen blir
587 barnas dag igjen

588 **Et aldersvennlig Tromsø**

589 **Trygge, aktive og deltakende liv hele livet**

590 Vi lever lenger, og Tromsø må utvikles slik at flere eldre kan leve gode, aktive og
591 trygge liv. Et aldersvennlig samfunn handler om universell utforming, tilpassede
592 boliger, meningsfulle aktiviteter og møteplasser som motvirker ensomhet. Tromsø SV
593 vil støtte løsninger som gjør det mulig å bo trygt hjemme lenger, og legge til rette for
594 flere sosiale og kollektive boformer for eldre.

595 Eldre skal ha reell innflytelse på egne liv og på utviklingen av kommunen. Eldre skal
596 kunne delta i råd, styrer, arbeidsliv eller samfunnsliv. Tromsø trenger erfaringen,
597 kunnskapen og kompetansen til eldre, og vi vil legge til rette for at de som ønsker det
598 kan stå lenger i arbeid og delta aktivt i fellesskapet.

599 Sydspissen aktivitetshus er et godt eksempel på hvordan kommunen kan samle
600 tjenester, frivillighet og folk i aktivitet og fellesskap. Tromsø SV vil arbeide for flere
601 slike lavterskelmøteplasser.

602 **Tromsø SV vil**

- 603 ● utvikle Tromsø som et aldersvennlig samfunn gjennom samspill mellom
604 byutvikling, boligpolitikk og kultur
- 605 ● styrke eldres medvirkning og sikre at Eldrerådet får reell innflytelse i saker som
606 angår eldre
- 607 ● motarbeide aldersdiskriminering og legge til rette for at flere som ønsker det
608 kan stå lenger i arbeidslivet
- 609 ● sikre universell utforming av boliger og nærmiljø
- 610 ● etablere flere aktivitetstilbud og møteplasser for eldre i bydelene
- 611 ● styrke tilbudet til personer med demens og deres pårørende

- 612 • legge til rette for nye og mer kollektive boformer for eldre
- 613 • gi støtte til tilpasning av boliger slik at flere kan bo hjemme lenger
- 614 • videreutvikle Sydspissen og legge til rette for lignende aktivitetshus i flere
- 615 bydeler

616 Helse- og omsorgstjenester

617 Nære og helhetlige tjenester

618 Tromsø SV vil ha en offentlig helse- og omsorgstjeneste som er nær og tilgjengelig.

619 Målet er at hjelpen skal være tilpasset den enkeltes behov og at den bidrar til

620 trygghet, selvbestemmelse og livskvalitet.

621 Vi vil styrke tilbudet til eldre og andre som trenger oppfølging over tid. Dagsentrene er

622 svært viktige for å motvirke ensomhet, gi meningsfulle aktiviteter og avlaste

623 pårørende. Dessverre er kapasiteten i Tromsø for lav og for mange står i kø. Derfor vil

624 vi bygge ut dagtilbudene, særlig for personer med demens.

625 Det trengs også flere og mer varierte omsorgsboliger og flere sykehjemsplasser. Flere

626 tilpassede boliger kan gjøre det mulig å bo trygt lenger, med riktig nivå av hjelp og

627 større grad av selvbestemmelse. Kvaløya bo- og velferdssenter vil være en viktig

628 satsing i perioden. Tromsø SV vil også utvikle fleksible avlastningstilbud og legge til

629 rette for samarbeid med frivilligheten om aktivitet og fellesskap i nye bo- og

630 velferdstilbud.

631 Tromsø SV vil

- 632 • øke grunnbemanningen i helse- og omsorgstjenestene
- 633 • sikre god ernæring og godt mattilbud i eldreomsorgen
- 634 • bygge Kvaløya bo- og velferdssenter
- 635 • sikre nok omsorgsboliger slik at flere kan bo trygt med riktig nivå av omsorg
- 636 • styrke dagsentertilbudet
- 637 • gi et fleksibelt og dekkende avlastningstilbud til pårørende
- 638 • sikre tilstrekkelig kompetanse om kreft, rehabilitering og lindrende behandling i
- 639 de kommunale helse- og omsorgstjenestene

640 Samarbeid og behandling nær pasienten

641 For skrøpelige eldre og mennesker med sammensatte helsebehov kan nødvendige

642 transporter og skifter mellom ulike deler av helsetjenesten være en stor belastning.

643 Målet skal alltid være at pasienten får behandlingen som er medisinsk riktig og trygg.

644 De som trenger utredning eller behandling på sykehus, skal få det.

645 Samtidig kan flere få god behandling og oppfølging hjemme eller i kommunale

646 tjenester når det er faglig forsvarlig og til pasientens beste. Det krever tett samarbeid

647 mellom Tromsø kommune og UNN, gode faglige vurderinger og ambulante tjenester
648 med høy kompetanse. Slik kan flere få sammenhengende oppfølging, færre
649 unødvendige transporter og trygg behandling på riktig sted.

650 **Tromsø SV vil**

- 651 ● sikre at pasientene får behandling ut fra medisinske behov
- 652 ● sikre rask tilgang til sykehusbehandling når det er nødvendig
- 653 ● styrke samarbeidet mellom Tromsø kommune og UNN om helhetlige
- 654 pasientforløp
- 655 ● styrke ambulante tjenester med høy faglig kompetanse, slik at flere kan få
- 656 trygg behandling og oppfølging der de bor
- 657 ● ta i bruk digital hjemmeoppfølging og velferdsteknologi når det gir tryggere
- 658 behandling og større mestring for pasienten
- 659 ● sikre trygge overganger mellom sykehus og kommunale tjenester
- 660 ● sikre tilstrekkelig kapasitet i hjemmetjenesten, omsorgsboliger og sykehjem slik
- 661 at ferdigbehandlede pasienter får et trygt tilbud uten unødvendig ventetid

662 **Riktig kompetanse i tjenestene**

663 **Rekruttering og arbeidsvilkår**

664 Rekruttering og kompetanse er den største utfordringen for gode helse- og
665 omsorgstjenester. Tromsø SV vil gjøre det mer attraktivt å jobbe i sektoren gjennom
666 bedre arbeidsvilkår, sterkere fagmiljø, mer medbestemmelse og flere hele, faste
667 stillinger. Vi vil redusere avhengigheten av vikarbyråer og styrke grunnbemanningen
668 og heltidskulturen.

669 **Oppgavedeling og faglig innflytelse**

670 Framtidens helse- og omsorgstjenester må bruke den samlede kompetansen bedre,
671 uten å svekke kvaliteten eller øke belastningen på ansatte. Tromsø SV vil derfor sikre
672 god oppgavedeling og større innflytelse for fagfolkene i tjenestene. Tillitsreformen i
673 helse- og omsorgstjenestene må gi fagfolk større handlingsrom, mindre unødvendig
674 rapportering, mer autonomi og mer tid til pasientene og brukerne.

675 **Tromsø SV vil**

- 676 ● videreføre arbeidet med rekruttering og stabilisering av helsepersonell
- 677 ● gjøre det mer attraktivt å arbeide i helse- og omsorgstjenestene gjennom bedre
- 678 arbeidsvilkår, sterkere fagmiljø og mer medbestemmelse
- 679 ● tilby flere hele og faste stillinger
- 680 ● styrke grunnbemanningen og heltidskulturen
- 681 ● styrke gjennomføringen av tillitsreformen
- 682 ● sikre god oppgavedeling og større innflytelse for fagfolkene i tjenestene

- 683 • redusere bruken av kommersielle vikarbyråer
- 684 • se på mulighetene for tilrettelagt barnehagetilbud for helsepersonell i turnus

685 **Fastlegeordning og legevakt**

686 **Fastlegeordningen**

687 Tromsø opplevde for få år siden en fastlegekrise. Som svar etablerte kommunen
688 Tromsømodellen, med ekstra lokal finansiering av fastlegeordningen. Dette bidro til
689 bedre rekruttering og bedre tilgang på fastlege for innbyggerne. Fastlegedekningen i
690 Tromsø er nå god, samtidig som staten har styrket sin satsing på fastlegeordningen.

691 **Utvidet og modernisert legevakt i Breivika**

692 Dagens legevakt i Breivika er for liten for behovene i en voksende kommune og har
693 over tid fått flere oppgaver. Tromsø SV vil realisere en utvidet og modernisert
694 legevakt med bedre kapasitet, flere behandlingsrom og gode løsninger for rask
695 vurdering og behandling.

696 Legevakta skal fortsatt ligge tett på UNN. Det gir rask tilgang til spesialistkompetanse,
697 reduserer behovet for pasienttransport og bidrar til tryggere og mer
698 sammenhengende pasientforløp.

699 **Tromsø SV vil**

- 700 • sikre god fastlegedekning og stabile rammevilkår for fastlegeordningen
- 701 • realisere en utvidet og modernisert legevakt i Breivika med god kapasitet og
- 702 gode pasientforløp
- 703 • sikre gode løsninger for rask vurdering, behandling og samhandling med UNN
- 704 • integrere overgrepsmottaket godt i legevaktstilbudet

705 **Helsereformen**

706 Tromsø SV vil møte den varslede helsereformen med et tydelig krav: Reformen må
707 styrke kommunehelsetjenesten, gi bedre og mer sammenhengende pasientforløp og
708 redusere sosiale helseforskjeller. Reformen som skyver større ansvar over på
709 kommunene uten at penger, personell og kompetanse følger med, er ikke akseptable.
710 Helsereformen må heller ikke føre til mer privatisering, markedstenkning eller større
711 innslag av kommersielle aktører. SV skal være en tydelig stemme for en offentlig og
712 helhetlig helse- og omsorgstjeneste.

713 Sykehusene er en del av den offentlige velferden og må styres etter befolkningens
714 behov, faglige vurderinger og beredskap. Tromsø SV mener helseforetaksmodellen
715 har gitt for stor avstand mellom folkevalgte beslutninger og sykehusdriften. Vi vil

716 arbeide for sterkere demokratisk styring av sykehusene og et tettere samarbeid
717 mellom sykehusene og kommunene.

718 Tromsø SV vil

- 719 • arbeide for at helsereformen styrker primærhelsetjenesten
- 720 • kreve at reformen gir bedre og mer sammenhengende pasientforløp
- 721 • motarbeide reformer som skyver større ansvar over på kommunene uten at
- 722 penger, personell og kompetanse følger med
- 723 • motarbeide privatisering, markedstenkning og økt bruk av kommersielle
- 724 aktører i helse- og omsorgstjenestene
- 725 • være en tydelig stemme for en offentlig og helhetlig helse- og omsorgstjeneste
- 726 • arbeide for å erstatte helseforetaksmodellen med en mer demokratisk og
- 727 folkevalgt styring av sykehusene

728 Kultur, idrett og friluftsliv

729 *Kultur, idrett og friluftsliv skaper fellesskap, livskvalitet og tilhørighet. I Tromsø skal*
730 *alle ha mulighet til å oppleve og utforske ulike tilbud, uavhengig av økonomi,*
731 *bakgrunn og funksjonsnivå. Tromsø SV vil styrke møteplassene, aktivitetene og*
732 *tilgangen til naturen som gjør byen og bygdene våre rikere å leve i.*

733 Barn og unge

734 Fritid, aktiviteter og møteplasser

735 I FNs barnekonvensjon artikkel 31 står det at barn har rett til «hvile og fritid» og til å
736 «delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv
737 og kunstnerisk virksomhet». Slike aktiviteter kan drives av idrettslag og foreninger, i
738 kommunen, eller av foreldre eller av barn og unge selv. Kommunen skal bidra med
739 idrettsanlegg, lokaler og kulturbygg, tilskuddsordninger, fritidsklubber og lokale
740 kulturskoletilbud i lokalsamfunnene, og ikke minst: gode uteområder til lek og
741 aktiviteter og nær tilgjengelig natur til variert friluftsliv.

742 Skolene i Tromsø er lokale aktivitets-, kultur- og idrettssentre. Det er viktig at
743 skolebyggene tilrettelegges for idrettsaktiviteter, fritidsklubber, musikkaktiviteter,
744 kulturskoletilbud og biblioteksutlån. Noen skoler kan ha bydelstilbud, med
745 bydelsscene med sal og utstyr, musikkrom, idrettshall, skole- og biblioteksfilial osv.
746 Ikke minst gjelder dette ungdomsskoler, der det er mye egenstyrte aktiviteter i form av
747 skolerevyer, musikkgrupper og møteplasser.

748 Å bruke mer plass til kultur, idrett og aktiviteter i skolene våre er en fin mulighet der
749 skolebyggene våre har ledig kapasitet. Bedre tilrettelegging av slike aktiviteter vil
750 også styrke skolen, Den kulturelle skolesekken og SFO.

751 Det er behov for ungdomsklubber i Kroken, Stakkevollan og Kvaløysletta. SV vil
 752 skaffe lokaler til fritidsklubb i Tromsdalen. Det er også behov for økt åpningstid.
 753 Juniorklubbene gir et fritidstilbud til elever mellom 4. og 7. trinn. Disse tilbudene er
 754 spesielt viktige for barn som ikke deltar i organiserte fritidsaktiviteter.

755 Tvibit er et sentralt aktivitetshus for de litt eldre ungdommene, og et viktig
 756 ressurscenter for Tromsø. Det er mye å hente på å få til et tettere samarbeid mellom
 757 Tvibit og fritidssentre og kulturaktiviteter i bydelene og distriktet. GRAB gir ungdom
 758 mulighet til å delta i organisert aktivitet på Stakkevollan, og er en viktig nyvinning.

759 Tromsø SV vil

- 760 • videreutvikle ungdomsklubber, juniorklubber og aktivitetssenter
- 761 • sikre et godt fritidsklubbtilbud i Tromsdalen, gjennom å etablere nye lokaler og
 762 ved å sikre økte åpningstider
- 763 • sørge for gode lokaler for brukerne av Alfheim aktivitetshus
- 764 • åpne og tilrettelegge alle skoler for variert bruk og aktiviteter etter skoletid
 765 Skolene skal utvikles til å være kultur- og idrettssentre i lokalmiljøene. Det må
 766 innføres enkle utlånssystemer for lån av lokalene etter skoletid
- 767 • legge til rette for en god modell for lån av skoler til helgearrangement, slik som
 768 fotballturneringer, korpskonkurranser og lignende
- 769 • samarbeide med lag og foreninger om aktiviteter for barn og ungdom. Det
 770 krever gode tilskuddsordninger, tilgang på egnede lokaler og tilgang på lager
- 771 • satse på medvirkning for barn og unge, og sørge for at alle barn, uansett
 772 funksjonsevner, språk og nasjonal og etnisk bakgrunn får delta

773 Kulturskole og tilbud i hele kommunen

774 Kulturskolen gir barn og unge mulighet til å drive med musikk, dans, teater og visuell
 775 kunst. Det meste av tilbudet finnes på Sør-Tromsøya, i tillegg til teatertilbud på Kulta i
 776 Tromsdalen og Rådstua teaterhus i sentrum. I tillegg gis det varierte kulturskoletilbud
 777 på noen skoler i bydelene. Men fortsatt er det slik at bruk av kommunens
 778 kulturskoletilbud er avhengig av hvor du bor, og bydelstilbudet bør utvides til flere
 779 skoler og bydeler. Gjennom å styrke og videreutvikle samarbeidet mellom
 780 kulturskolen og SFO/skole kan flere få tilgang til kulturskoletilbud i Tromsø.

781 Tromsø SV vil

- 782 • videreføre ung kulturabatt og opplevelseskortet og vurdere lavere kontingenter
 783 som gjør det billigere for alle barn og unge å delta i aktiviteter, idrett, kunst og
 784 kultur
- 785 • utvide med nye kulturskoleplasser i bydeler og distriktet i samarbeid med
 786 fritidsklubber, skoler og SFO
- 787 • tilrettelegge flere skolebygg med øvingsrom og scene for kulturskoletilbud og
 788 andre kulturaktiviteter

- 789 • legge til rette for et godt samarbeid mellom Kulturskolen og frivillige
790 kulturaktører, slik som korps og kor

791 Kunst og kultur for alle

792 Festivaler, kunstnere og kulturhus

793 Festivalene gleder Tromsøs befolkning og besøkende og er på mange måter motoren
794 i Tromsøs rike kunst- og kulturliv: De gir folk nye opplevelser gjennom å koble det
795 internasjonale og lokale kunst- og kulturlivet, og de gir aktivitet og arbeid til de mange
796 frilansmusikerne, artistene og kunstnerne som bor her. Kommunen bidrar med
797 tilskudd og partnerskap, og det er viktig med gode rammebetingelser og
798 utviklingsmuligheter for festivalene.

799 Rådstua teaterhus, Kunstens hus, Verdensteatret og Kulturhuset er viktige kulturhus
800 for Tromsøs mangfoldige kunst- og kulturliv – for amatørerne, de profesjonelle
801 frilanserne og artistene, og for festivalene. Tromsø trenger gode produksjons- og
802 visningsarenaer og ulike typer kulturhus.

803 SV vil prioritere å ta vare på og videreutvikle de kulturhusene vi har. Rådstua
804 teaterhus og Kunstens hus er viktige baser for Tromsøs miljøer innen scenekunst og
805 visuell kunst. Kunstens hus huser blant annet Tromsø kunstforening, og Rådstua har
806 også kulturskoletilbud for barn og unge. Nye Kvaløysletta skole blir en viktig
807 kulturarena for Kvaløysletta og Tromsø.

808 Verdensteatret, et av Tromsøs eldste og mest ærverdige kulturbygg, må gjøres
809 universelt tilgjengelig og pusses opp til en standard som gjør at befolkningen fortsatt
810 kan ha glede av TIFF og det rike filmtilbudet gjennom hele året. Kulturhuset er det
811 lokale kulturlivets viktigste scene, og vi vil se på prisene for lokale kunst- og
812 kulturaktører og frivilligheten.

813 Planene om et nytt kulturkvartal i Mackbygget med samlokalisering av Nordnorsk
814 kunstmuseum og Arktisk filharmonik må vente. Et slikt prosjekt er avhengig av full
815 statlig finansiering dersom det skal realiseres.

816 Tromsø SV vil

- 817 • videreutvikle Rådstua, Kunstens hus og Verdensteatret
- 818 • bidra til at kulturbyggene blir universelt utformet
- 819 • bidra til at kulturbyggene er tilgjengelige for frivillige kulturaktører
- 820 • sørge for gode og stabile tilskuddsordninger til festivaler og profesjonelle
821 kunst- og kulturproduksjoner
- 822 • være med å gi frilanskunstnere i Tromsø bedre arbeidsforhold og lokaler til
823 produksjon og visninger

- 824 • støtte opp om at kunstnere og artister fra andre land fortsatt skal være en viktig
825 del av festivalene og det øvrige kunst- og kulturlivet i Tromsø

826 Bibliotek, mangfold og deltakelse

827 Tromsø bibliotek og byarkiv er hjertet i Tromsø og vårt mest brukte kulturtilbud.
828 Biblioteket formidler kunnskaps- og skjønnlitteratur til hele befolkningen, og er en
829 sentral møteplass og debattarena. Samarbeidet med skolebibliotekene bør styrkes,
830 og noen steder bør en kombinere skole- og folkebibliotek.

831 Alle skal kunne delta i Tromsøs kunst- og kulturliv. Vi mennesker har et bredt
832 funksjonsmangfold i alle aldre. Alle kulturbygg må gjøres universelt tilgjengelige; det
833 gjenstår en del der. Den kulturelle spaserstokken bør gradvis utvides til å nå flere,
834 både hjemmeboende og eldre som bor på sykehjem.

835 Deltakelse i kulturfrivillighet, slik som korps, kor, orkester, teater og mer, kan bidra til å
836 hindre ensomhet, fremme inkludering og bedre folkehelsa for mennesker i alle aldre.
837 Kulturfrivilligheten må derfor få tilgang på gode støtteordninger og lokaler, for å sikre
838 at økonomi, språk og funksjonsevne ikke blir en barriere for deltakelse i
839 kulturfrivilligheten.

840 Det utredes nå muligheten for å etablere et internasjonalt hus i Tromsø – en
841 møteplass for folk fra forskjellige land, med plass til organisasjoner, aktiviteter og
842 offentlig informasjon og tjenester. Tromsø SV vil også styrke samisk og kvensk kunst
843 og kultur.

844 Tromsø SV vil

- 845 • sikre åpningstider og tilbud på folkebiblioteket
- 846 • styrke skolebibliotekene, og utvikle flere av dem til åpne folkebibliotekfilialer
847 der det i dag mangler tilbud, for eksempel på Kvaløysletta
- 848 • ta i bruk digitale løsninger for å øke åpningstiden
- 849 • videreføre Biblioteksbussen.
- 850 • gradvis utvide Den kulturelle spaserstokken slik at flere får tilgang til kunst- og
851 kulturtilbud.

852 Idrett

853 Anlegg og nærmiljø

854 Gode fasiliteter og anlegg er viktig for at flere kan delta i idrettsaktiviteter. SV vil
855 prioritere å vedlikeholde eksisterende idrettshaller, samt å bygge anlegg i
856 lokalmiljøene. Det er videre viktig å satse på mindre nærmiljøanlegg for ulike
857 aktiviteter – i hele kommunen.

858 Skolenes gymsaler og lokale idrettsbaner er kjernen i å bygge opp arenaer for fysisk
859 aktivitet for barn og ungdom, enten det er egenaktivitet eller i regi av idrettslag. SV vil
860 prioritere å ta vare på nærmiljøanlegg og bygge nye der det mangler.

861 **Tromsø SV vil**

- 862 • satse på varierte nærmiljøanlegg
- 863 • videreføre gratis halleie i kommunale haller
- 864 • realisere ny Tromsøhall på en måte som ivaretar de viktigste behovene i
865 idretten
- 866 • bidra til realisering av ny storhall for fotball
- 867 • legge til rette for og støtte opp om uorganiserte aktiviteter som skating og
868 skikjøring m.m.
- 869 • sikre at idrettenes arealbehov inkluderes i plan- og utbyggingsprosesser, slik at
870 idrettslagene får areal i takt med befolkningsvekst og etterslep.

871 **Samarbeid og deltakelse**

872 Samarbeidsavtalen med Tromsø idrettsråd er en nøkkel for å utvikle mangfoldige
873 idrettsaktiviteter i Tromsø. Idrettsrådet fordeler treningstimer i alle kommunale
874 idrettsanlegg. Vi må videreføre tilskuddet fra Tromsø kommune til idrettsrådet som
875 går direkte til idrettslagenes Solidaritetsfond og Aktivitetsguiden.

876 **Tromsø SV vil**

- 877 • videreutvikle samarbeidet med Tromsø idrettsråd og idrettslagene. Det
878 omfatter bygging, drift og vedlikehold av anlegg og utvikling av aktivitetstilbud.
- 879 • fortsette støtten til Tromsø idrettsråd, idrettslagenes Solidaritetsfond,
880 Aktivitetsguiden og tilsvarende tiltak for å få alle til å delta
- 881 • videreutvikle utlånssentralen Turbo i samarbeid med Tromsø Røde Kors, se på
882 muligheten for utlånssentraler i bydelene og inkludere utstyr tilpasset
883 mennesker med nedsatt funksjonsevne

884 **Friluftsliv**

885 **Naturen nær folk og tilgjengelighet**

886 Friluftsliv og nærhet til variert natur fra fjæra til fjell er noe av det fineste Tromsø har å
887 by på. Tromsø må verne om arealet som er satt av til friluftslivet, og stanse
888 nedbyggingen av strandsonen og av Tromsømarka.

889 Tromsø trenger flere aktivitetsparker, som Charlottenlund. Kroken aktivitetspark vil
890 være et stort løft for bydelen. Uteområdet på Kvaløysletta skole vil bli en aktivitetspark
891 for Kvaløya. Friluftslivet må gjøres tilgjengelig for folk med nedsatt funksjonsevne ved

892 at kommunen fortsetter å bygge turløyper som alle kan bruke. Videre er det viktig å
893 tilrettelegge for bruk av den fantastiske naturen på Kvaløya og på fastlandet.
894 Utfartsparkering, tilrettelegging av løyper og stier, god merking og muligheter for båter
895 å ankre er blant viktige tiltak.

896 Tromsø SV vil

- 897 ● tilrettelegge og vedlikeholde turstier i marka og sikre et godt tilbud for personer
898 med nedsatt funksjonsevne
- 899 ● etablere flere friluftstoiletter ved utfartssteder
- 900 ● sikre tilstrekkelig areal og turdrag ved alle nye utbyggingsplaner
- 901 ● sikre at alle har tilgang til et aktivt friluftsliv med gode stier og turveier i og til
902 marka fra boligområder
- 903 ● fortsette å preparere skiløyper og ha løpende oppdateringer på nettside/app.
- 904 ● samarbeide om å bygge aktivitetsparker på fastlandet og Kvaløya, blant annet
905 Kroken aktivitetspark
- 906 ● sørge for tilstrekkelig med utfartsparkering, og at parkeringsplassene brøytes
907 om vinteren
- 908 ● sikre tilrettelegging og god merking av stier og løyper, herunder informasjon
909 om skredfare

910

911

912

913

914

915

916

917 DEL II – Naturen, byen og bygdene

918 Tromsø skal utvikles slik at folk kan leve gode liv uten at natur ødelegges og
 919 klimautslipp øker. Vi må bygge et samfunn som tar vare på nærnaturen, utvikler byen
 920 og bygdene klokt, gir folk trygge hjem og legger grunnlag for arbeid og verdiskaping i
 921 hele kommunen. Tromsø SV vil forene sosial rettferdighet, grønn omstilling og
 922 levende lokalsamfunn.

923 Natur, klima og areal

924 *Naturen er grunnlaget for livskvalitet, folkehelse, artsmangfold og framtidig trygghet.*
 925 *Derfor må vi forvalte arealene slik at vi både kutter utslipp, tilpasser oss*
 926 *klimaendringene og tar vare på marka, fjæra, matjorda og naturverdiene våre.*
 927 *Tromsø SV vil føre en areal- og klimapolitikk som setter fellesskapets langsiktige*
 928 *interesser foran bit-for-bit-nedbygging.*

929 Ta vare på nærnaturen

930 Naturen som grunnlag for gode liv

931 Nærheten til naturen er noe av det aller beste ved å bo i Tromsø. Naturen gir trivsel,
 932 folkehelse og gode oppvekstvilkår. Muligheten til å bruke naturen i hverdagen, enten
 933 det er på turstier, i skiløypa, på fjellet eller ved sjøen – bidrar til gode barne- og
 934 ungdomsår og gjør det lettere å holde seg frisk og aktiv gjennom hele livet.

935 FNs naturavtale fra 2022 skal sikre levegrunnlaget vårt for framtida. Naturen gir oss
 936 mat, klær, medisiner, byggematerialer og opplevelser, og naturen er også avgjørende
 937 for karbonbinding og klimatilpasning. SV vil ta vare på naturen og artsmangfoldet
 938 gjennom vern, fornuftig bruk og restaurering av ødelagt natur.

939 Tromsø SV vil

- 940 ● stanse naturtapet
- 941 ● ta vare på landbruks-, natur- og friluftsområder samt reindriftsområder gjennom
- 942 god arealplanlegging
- 943 ● styrke naturmangfoldet i byen og bidra til å motvirke tap av arter, blant annet
- 944 ved å legge til rette for flere bier, humler, sommerfugler, fugler og mer
- 945 mangfoldig planteliv

946 Bit for bit-nedbygging av marka

947 Kampen om arealene blir stadig mer tilspisset. Altfor ofte har et flertall i
 948 kommunestyret, mot SVs stemmer, hatt store vanskeligheter med å stå imot
 949 utbyggere i enkeltsaker. Det er ingen som går til valg på å bygge ned Tromsømarka

950 og andre verdifulle grøntområder. Likevel er skog og mark i fare for å bli bygd ned bit
951 for bit.

952 Det er nok av eksempler på presset i enkeltsaker. En utbygging på Solneset vil ta
953 store jafs av det folk opplever som Tromsømarka. En nedbygging av radiomasttomta
954 på Elverhøy ville ødelagt et av få skog- og grøntområder så langt sør på Tromsøya.
955 Hvert enkelt inngrep kan framstå lite, og det kan alltid finnes gode grunner til å bygge
956 ned natur. Men samlet blir det store tap av nærnatur og friluftsliv.

957 Tromsø SV vil

- 958 • stanse nedbyggingen av Fagernesfjæra, Hamnafjæra, Elverhøy Radio og
- 959 Solneset
- 960 • være en garantist mot hyttelandsbyen på Finnheia og resten av Arctic
- 961 Center-planene

962 Markalov og varig vern

963 En av løsningene er en egen markalov for Tromsø. Markaloven har vernet store skog-
964 og utmarksområder i 19 kommuner på det sentrale Østlandet siden 2009, til tross for
965 stort nedbyggingspress. Ved å fastsette tydelige rammer over tid kan fellesskapets
966 mål også bli fellesskapets løsninger.

967 Tromsø SV vil

- 968 • arbeide for at Stortinget vedtar en egen markalov for Tromsø
- 969 • ta vare på bynære grøntområder på Kvaløya, på fastlandssida og på det store,
- 970 sammenhengende grøntarealet på Tromsøya, Tromsømarka

971 Gjenbruk av allerede utbygde arealer

972 Tromsø er et godt sted å bo, og det trengs mange nye boliger. Vi må både legge til
973 rette for flere boliger og bygge på de rette stedene. Å gjenbruke og fortette områder
974 som allerede er utbygd, framfor å bygge ned natur og jordbruksarealer, bruker
975 ressursene effektivt. Det sparer penger, reduserer reisetid og tar vare på folks natur-
976 og fritidsopplevelser. Målet må være netto null tap av natur.

977 Tromsø SV vil

- 978 • sette mål om null netto tap av naturmangfold
- 979 • sørge for at grått areal utnyttes før natur bygges ned
- 980 • sørge for at den viktigste naturen tas vare på
- 981 • sørge for at natur som bygges ned kompenseres ved restaurering av
- 982 tilsvarende naturverdi

- la planleggingen være arealnøytral, slik at områder som allerede er utbygd må gjenbrukes eller fortettes før det blir vurdert å bygge ned natur

985 Planvask og kunnskapsbasert arealpolitikk

Mer enn nitti prosent av reguleringsplanene i Tromsø er vedtatt for mer enn femten år siden. Mye av planverket er altså fra en tid da både planleggingen og problemene var annerledes enn i dag. Kommunen kan ikke bare fortsette å videreføre gamle og utdaterte planer. Oppdatert kunnskap, enkle regler og få dispensasjoner er nødvendig for å treffe gode avgjørelser. Derfor må kommunen oppheve og revidere planer som ikke tilfredsstiller dagens krav. Den statlige støtteordningen Natursats har vært viktig for at Tromsø skal ha råd til å starte dette arbeidet.

993 Tromsø SV vil

- oppheve og revidere planer som ikke tilfredsstiller dagens krav gjennom planvask

996 Klimakutt, klimatilpasning og forurensning

Klimaendringene krever raske og kraftige utslippskutt. Norge har under Parisavtalen forpliktet seg til å redusere klimagassutslippene med minst 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990. Samtidig har de norske utslippene bare gått ned med 12,8 prosent fra 1990 til 2024. Omstillingen går for sakte. Skal vi nå klimamålene, må utslippene kuttes raskere både nasjonalt og lokalt. Tromsø må ta sin del av ansvaret gjennom tiltak som gir reelle og varige utslippsreduksjoner.

1003 Klimakutt

De største utslippene i Tromsø kommer fra sjøfart, veitrafikk, energiforsyning og annen mobil forbrenning. Derfor må klimapolitikken særlig rette seg mot transport, energi, bygg, anlegg og havneaktivitet. Energiforsyning er i stor grad knyttet til Kvitebjørn varme, og Tromsø SV vil støtte innføring av karbonfangst og lagring ved anlegget. Vi må også elektrifisere havnene, stille klimakrav til bygg- og anleggsbransjen og sørge for at kommunens egen drift blir mer klimavennlig. Grøtsund industripark kan bare gjennomføres dersom prosjektet bidrar til reduserte klimagassutslipp og er samfunnsøkonomisk forsvarelig.

1012 Tromsø SV vil

- omstille samfunnet tiltak for tiltak, tonn for tonn og sektor for sektor
- vedta og gjennomføre en ny klima-, energi- og miljøplan
- styrke klimabudsjettet og klimaregnskapet som verktøy for å følge opp klimatiltak

- 1017 • samarbeide tettere med næringslivet, miljøorganisasjoner og lokalsamfunnet
- 1018 om klima, miljø og energi
- 1019 • bruke kommunens virkemidler aktivt for å redusere utslipp fra transport, energi,
- 1020 bygg og havneaktivitet
- 1021 • stimulere til lokal fornybar energiproduksjon, som solceller på kommunale bygg
- 1022 og næringsbygg
- 1023 • stille krav om klimavennlige bygg og prioritere vedlikehold og gjenbruk av
- 1024 eksisterende bygg
- 1025 • gjøre kommunens egne biler og maskiner fossilfrie.
- 1026 • stille krav om fossilfrie byggeplasser
- 1027 • støtte karbonfangst og lagring ved anlegget til Kvitebjørn varme
- 1028 • arbeide for mer elektrifisering i havnene og bedre landstrømløsninger

1029 Klimatilpasning

1030 Klimaendringene gjør også Tromsø mer sårbar. Mer nedbør, overvann, skredfare og
 1031 mer ustabil vær stiller nye krav til kommunen. Tromsø SV vil derfor føre en politikk for
 1032 klimatilpasning som gjør lokalsamfunn, infrastruktur og bygg mer robuste. God
 1033 arealplanlegging, trygg overvannshåndtering og forebygging av naturfare er en
 1034 nødvendig del av klima- og miljøpolitikken.

1035 Tromsø SV vil

- 1036 • bruke arealplanleggingen aktivt for å forebygge flom, overvann, skred og andre
- 1037 klimarelaterte naturfarer
- 1038 • stille strengere krav til overvannshåndtering i nye utbyggingsområder og ved
- 1039 opprusting av eksisterende områder
- 1040 • bruke naturbaserte løsninger som åpne bekker, grønne tak, regnbed og mer
- 1041 vegetasjon for å håndtere overvann og dempe flom og varme
- 1042 • ta høyde for økt risiko for ras, skred, stormflo og ekstremvær i utbygging og
- 1043 kommunal planlegging
- 1044 • sikre at kritisk infrastruktur, kommunale bygg, veier og vann- og
- 1045 avløpssystemer er robuste mot klimaendringer

1046 Gjenbruk og mindre forbruk

1047 Økt gjenbruk og mindre forbruk betyr at det må bli lettere for alle å velge miljøvennlig i
 1048 hverdagen. Mer sirkulær økonomi, basert på gjenbruk, reparasjon og deling, vil
 1049 redusere miljøskadelig forbruk og avfallsmengde. Energisparende tiltak må
 1050 gjennomføres i alle ledd. Gevinsten for folk er ikke bare lavere utslipp, men også et
 1051 triveligere miljø inne og ute. Det gode liv består ikke av mer bruk og kast. På dette
 1052 feltet er det viktig å samarbeide med miljøorganisasjoner og andre som satser på
 1053 gjenbruk.

1054 Tromsø SV vil

- 1055 ● redusere det materielle forbruket ved å stimulere til økt deling, økt
- 1056 repareringsgrad, forbruksminimerende offentlige innkjøp og flere
- 1057 bruktmarkeder
- 1058 ● videreutvikle Remiks sitt samfunnsoppdrag i offentlig eie og beholde og
- 1059 forbedre renovasjonssystemet
- 1060 ● sikre gode rammevilkår for Remiks sin gjenbrukshall og bruktbutikk Rebell.
- 1061 ● etablere en ressursbank for materialer og gjenstander og utvide
- 1062 gjenbruksstasjonene for materialressurser, blant annet ved mer digitalisering,
- 1063 sporing og synliggjøring, for eksempel gjennom Proff Rebell

1064 Forurensning

1065 Tromsø må redusere alle typer forurensning. Miljøutslipp skader naturmangfoldet og
 1066 menneskelig trivsel på land og i havet. Kystsoneplanen legger opp til strenge
 1067 utslippskrav for nye oppdrettsanlegg, og vi må arbeide videre for at flere anlegg blir
 1068 utslippsfrie. Vi må også redusere plastforsøpling fra fiske og oppdrett, og utvikle
 1069 kobberimpregnering av oppdrettsmerder som forgifter livet i havet. Svevestøv og
 1070 gassutslipp er fortsatt en belastning for folk i Tromsø, og god håndtering av alle typer
 1071 avfall er viktig.

1072 Tromsø SV vil

- 1073 ● intensivere arbeidet mot plastforsøpling både til havs og på land, slik at vi
- 1074 innen 2030 oppfyller FNs nullvisjon for marin forsøpling
- 1075 ● sørge for at kystsoneplanen først og fremst ivaretar hensynet til livet i havet, og
- 1076 arbeide for lovendringer som kan tvinge flere av dagens anlegg til å bli
- 1077 tilnærmet utslippsfrie
- 1078 ● sikre gjennomføring og finansiering av Tromsø havns avfallsplaner for
- 1079 fiskerihavnene
- 1080 ● engasjere kommunen mot miljøtrusslene som tankbåttrafikk, atomubåter og
- 1081 nikkelforurensning representerer

1082

1083

1084

1085

1086 **Byen, bygdene og hjemmet**

1087 *Hvordan vi planlegger byen og bygdene, bygger boliger og utvikler transporten,*
 1088 *avgjør hvordan hverdagslivet blir for folk. Tromsø skal være et sted med levende*
 1089 *sentrum, sterke bydeler, aktive bygdesamfunn, trygge hjem og gode forbindelser*
 1090 *mellom mennesker og steder. Tromsø SV vil utvikle kommunen slik at flere kan bo*
 1091 *godt, leve nær naturen og komme seg fram på en enkel, trygg og miljøvennlig måte.*

1092 **Byutvikling og levende lokalsamfunn**

1093 **Arealforvaltning og gode byrom**

1094 Å gi tromsøværingene muligheten til å leve gode liv, uten å øke klimagassutslipp eller
 1095 tape natur, er målet for arealforvaltningen. Slike muligheter krever et levende
 1096 sentrum, gode og allsidige bydeler og aktive bygdesamfunn.

1097 Det er viktig å utnytte arealet i de bynære områdene. Å benytte eksisterende
 1098 infrastruktur gir flere fordeler. Langs Strandvegen, i sentrum og langs Stakkevollvegen
 1099 kan det bygges mange nye boliger. Her kan vi bygge mange boliger, så lenge vi
 1100 samtidig ivaretar gode bomiljø og frigjør areal til felles bruk.

1101 Boliger trenger sol, lys og luft, felles oppholdsplasser, balløkker og gode lekeplasser.
 1102 Vi må sørge for god arealplanlegging, med vekt på medvirkning og det vi har av
 1103 kunnskap om barns lek og alle menneskers behov.

1104 Vi vil at arkitekturen skal være vakker, stedstilpasset og særegen. Vi må bevare
 1105 grønne fellesarealer, og ikke minst er tilgangen til Tromsømarka viktig. Byutviklingen
 1106 skal skje innenfor grensene som areal- og naturpolitikken setter. I sentrale områder
 1107 skal fortetting kombineres med gode bomiljø, tilgang til sjø og marka og grønne
 1108 møteplasser.

1109 **Tromsø SV vil**

- 1110 • bruke arealplaner aktivt for gode lokalsamfunn og levende bysentrum
- 1111 • lage gode rammer for å bygge tett og høyt som ivaretar gode bomiljø i sentrale
- 1112 områder av Tromsø
- 1113 • realisere planene om å bygge mange nye boligprosjekter langs Strandvegen, i
- 1114 sentrum og langs Stakkevollvegen
- 1115 • sikre grensene for Tromsømarka og for grøntområder på Kvaløya og på
- 1116 fastlandet
- 1117 • invitere til bred medvirkning, blant annet fra bydelsråd og utviklingslag
- 1118 • sikre at ny bebyggelse tar hensyn til eksisterende bebyggelse i området
- 1119 • involvere barn og unge i byutviklingsarbeidet
- 1120 • støtte opp om et levende bysentrum gjennom en aktiv sentrumsplan
- 1121 • bygge på måter som støtter opp om eksisterende infrastruktur

- 1122 • arbeide for en større forbudssone for privat fyrverkeri i byområdet, og støtte
- 1123 opp om Fjellfyrverkeriet

1124 **Dissens, Matias Hogne Kjerstad**

1125 **Stryke setningen:**

- 1126 **arbeide for en større forbudssone for privat fyrverkeri i byområdet, og støtte**
- 1127 **opp om Fjellfyrverkeriet**

1128 **Levende bygder og naturgrunnlag**

1129 Tromsø har viktige distriktsbygder som er basert på næringer som fiske og havbruk,
 1130 landbruk og etter hvert en del turisme. Nærhet til barnehager og skole og kultur- og
 1131 idrettsaktiviteter er også viktig for folk her. Ikke minst er det viktig å ta vare på
 1132 matjorda vår. Både dyrka og dyrkbar jord er verdt å ta vare på. Nærhet til ren kyst og
 1133 natur, bærplukking, jakt og fiske er viktig for det gode liv på yttersida så vel som i
 1134 Ullsfjordområdet. SV vil gjøre det enklere å få bygge i bygdene i Tromsø.

1135 **Tromsø SV vil**

- 1136 • samarbeide med utviklingslagene for å utvikle nye boligområder i distriktene
- 1137 • arbeide for at veiledningen i byggesaker blir best mulig, slik at boligbygging på
- 1138 gården i forbindelse med generasjonsskifte og annen utvikling i distriktet blir
- 1139 enklere
- 1140 • verne om bynære jordbruksområder og ta vare på matjorda i Tromsø

1141 **Boligpolitikk som utjevner forskjeller**

1142 Et trygt hjem er en forutsetning for et godt liv. Alle skal kunne bo trygt og godt, og
 1143 delta i samfunnet på like vilkår. Tromsø SV vil føre en boligpolitikk som setter
 1144 menneskers behov for et hjem foran spekulasjon og fortjeneste. Bolig er ikke bare et
 1145 marked, men en del av velferden og grunnlaget for frihet, trygghet og fellesskap.
 1146 Husbanken er det viktigste verktøyet.

1147 **Stoppe ulovlig korttidsutleie**

1148 Stadig mer av inntekten til folk brukes på å bo. Det henger sammen med at antall
 1149 boliger som brukes til korttidsutleie har økt kraftig i Tromsø. Nær 800 boliger som
 1150 kunne vært brukt som ordinære boliger er bundet opp i korttidsutleie. Korttidsutleie
 1151 der boliger brukes til hotellvirksomhet, bidrar til press i boligmarkedet og må reguleres
 1152 strengere for å sikre gode bomiljø. Airbnb og andre nettbaserte utleieplattformer kan
 1153 være en god løsning for dem som leier ut et rom eller låner bort boligen sin mens de
 1154 er på ferie eller i andre korte perioder. Men å kjøpe en sekundærbolig og leie den ut
 1155 som hotell, er ulovlig. Ulovlighetene må opphøre. Det må etableres tydelige og
 1156 håndhevbare regler som hindrer hotellvirksomhet i boligområder. Det trengs ikke bare

1157 et nytt nasjonalt regelverk. Reglene som gjelder søknadspliktige endringer i plan- og
1158 bygningsloven må håndheves av kommunen.

1159 Tromsø SV vil

- 1160 • stoppe ulovlig utleie gjennom Airbnb og andre plattformer
- 1161 • arbeide for tydelige og håndhevbare regler for korttidsutleie
- 1162 • etablere en task force Tromsø mot ulovlig bruk av boliger til hotellutleie
- 1163 • arbeide for en registreringsordning som gjør regelene mulig å håndheve
- 1164 • innføre boplikt i områder der dette kan være egnet for å begrense korttidsutleie

1165 *Dissens, Matias Hogne Kjerstad*

1166 *Stryke: vil innføre boplikt i områder der dette kan være egnet for å begrense*
1167 *korttidsutleie*

1168 Et bedre leiemarked

1169 En tredjedel av Tromsøs befolkning leier. Selv om mange eier etter hvert, er de fleste
1170 innom leiemarkedet. Markedet har tatt over for mye, og folk blir latt i stikken. Det må
1171 bli slutt på sesongpregede langtidskontrakter som i praksis gjør leiemarkedet utrygt.
1172 Tromsø må investere, presse staten og ta i bruk nye modeller. Leieboersamvirket er
1173 ett eksempel på en modell der fellesskapet bygger boliger som ikke kan selges
1174 videre, og som kan gi flere et trygt hjem uten at offentlige tilskudd privatiseres. Det er
1175 behov for flere rimelige utleieboliger med langsiktige, stabile og trygge kontrakter.

1176 Tromsø SV vil

- 1177 • etablere en egen leieboersamvirkemodell for boliger i Tromsø
- 1178 • arbeide for flere ikke-kommersielle utleieboliger med langsiktige kontrakter
- 1179 • arbeide for en sterkere Husbank som kan bidra til flere rimelige boliger og
1180 bedre lånemuligheter

1181 Kommunale boliger og boligsosialt ansvar

1182 Boligmarkedet i Tromsø presser mennesker med lav inntekt, barnefamilier og andre
1183 som har svakest posisjon i markedet. Tromsø SV vil at kommunen skal ta et større
1184 ansvar for dem som ikke får dekket boligbehovet sitt gjennom markedet alene.
1185 Kommunale boliger må rustes opp, vedlikeholdsetterslepet må tas igjen, og
1186 kommunen må bruke de verktøyene den har til å sikre flere gode og rimelige hjem.
1187 Tromsø SV vil ha et større investeringsløft for å ruste opp og utvikle de kommunale
1188 boligene i Tromsø.

1189 Tromsø SV vil

- 1190 • finansiere kommunale utleieboliger

- 1191 • videreutvikle Tromsøbolig KF

1192 Bygge flere boliger

1193 Det holder ikke lenger å regulere mange nye boliger. Nå må også fellesskapet settes i
1194 stand til å bygge. Tromsø har regulert mange boliger, men prisveksten har likevel
1195 vært høy. Skal vi løse boligkrisa, er det ikke nok å si ja til nye boliger. Vi må også
1196 gjøre noe med prisene og hvordan boligene fordeles.

1197 Tromsø trenger flere studentboliger, og det må bli fortgang i de kommunale
1198 utviklingsprosjektene. Startlånordningen må også bli bedre kjent, slik at flere får
1199 muligheten til å kjøpe egen bolig.

1200 Tromsø SV vil

- 1201 • realisere flere studentboliger
- 1202 • legge til rette for at næringslivet kan realisere boligprosjekter ved forutsigbare
- 1203 rammer
- 1204 • realisere de kommunale utbyggingsprosjektene Einerhagen, Stakkevollvegen
- 1205 25, Storelvatunet, Åsgårdmarka og Strandvegen

1206 Samferdsel

1207 Kollektivtrafikk og fremkommelighet

1208 Å forflytte seg i Tromsø skal være enkelt, trygt og miljøvennlig. Etter tiår med vekst
1209 uten investeringer i infrastruktur gir byvekstavtalen nå muligheten til å begynne å ta
1210 igjen etterslepet.

1211

1212 Målet for byvekstavtalen er at klimagassutslipp, kø, luftforurensning og støy skal
1213 reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med
1214 kollektivtransport, sykling og gang.

1215 Tryggere skoleveg, hyppigere bussavganger og billigere bussbilletter har vært viktige
1216 prosjekter siden avtalen ble inngått. Stakkevollvegen sør og Stakkevollvegen nord er
1217 nye samferdselsprosjekter for å binde Tromsø bedre sammen. Det viktigste for SV er
1218 fremkommelighet for flest mulig, og da er kollektivtrafikk, gang- og sykkelveger og
1219 trygge skoleveger avgjørende.

1220 Tromsø SV vil

- 1221 • prioritere fremkommelighet for flest mulig. Det betyr at trygge skoleveger,
- 1222 gang- og sykkelveger og kollektivtrafikk blir de viktigste satsingene
- 1223 • utbedre fortau, gangfelt og overganger med gode, universelt utformede
- 1224 løsninger for rullestol, rullator og barnevogn
- 1225 • bruke ressursene riktig og nå nullvekstmålet for personbiltrafikken

- 1226 • bygge Stakkevollvegen nord og Stakkevollvegen sør for å binde Tromsø
- 1227 sammen
- 1228 • sørge for gratis innfartsparkering på fastlandet, Kvaløya og i Tromsdalen
- 1229 • utbedre Giæverbukta og andre vanskelige trafikknutepunkter

1230 Et transportsystem som henger sammen

1231 Bilen er et praktisk fremkomstmiddel som mange både nå og i framtiden er nødt til å
 1232 bruke. Målet er ikke å gjøre det vanskeligst mulig å kjøre bil, men å gjøre det enklere
 1233 å velge løsninger som gir mindre kø, mindre utslipp og bedre flyt. Et transportsystem
 1234 må sees i sammenheng. De fleste av oss kjører, går, tar buss og sykler om
 1235 hverandre. Det gir ingen mening å skape falske motsetninger.

1236 Nå forberedes nytt bussanbud, og SV skal være en garantist for at busstilbudet blir
 1237 bedre, ikke verre. En viktig del av det nye bussanbudet må være å stille krav til
 1238 bemanning og til at alle avganger går. Busstilbudet må gradvis bli utvidet i takt med
 1239 behov og økt bruk. Tromsø har i dag billige periodekort for hele kommunen, og prisen
 1240 bør være lav for å lette økonomien til folk.

1241 Det er en del bussruter som ikke i dag korresponderer, og som gjør bussen mindre
 1242 tilgjengelig. Det trengs også en opprustning, der flaskehalser fjernes, avganger blir
 1243 hyppigere og holdeplasser blir bedre.

1244 Tromsø SV vil

- 1245 • bruke byvekstmidler på å gjøre bussen mer tilgjengelig og bussbilletter billigere
- 1246 gjennom byvekstavtalen
- 1247 • bedre busstilgangen til Hamna og til Tromsøbadet
- 1248 • bedre busstilbudet fra Tromsdalen til UiT/UNN
- 1249 • innføre en ordning som gjør at enkeltbilletter etter hvert blir periodekort, for å
- 1250 tiltrekke seg bussreisende som sjelden reiser i dag
- 1251 • bygge flere kollektivfelt, bussterminaler og holdeplasser slik at bussen kommer
- 1252 raskere fram
- 1253 • bygge Nord-Norgebanen for å binde landet sammen
- 1254 • arbeide for at en større andel av godstrafikken flyttes over på båt
- 1255 • arbeide for at Tromsø havn får en større rolle som internasjonalt knutepunkt for
- 1256 sjøtransport i nordområdet, altså blir en del av EUs felles transportnett, TEN-T
- 1257 • være åpen for nye muligheter som kan styrke delingsøkonomien også innenfor
- 1258 transport, som bildeling og ny teknologi for tilrettelegging av samkjøring

1259 Nord-Norgebanen

1260 Nord-Norgebanen må bygges av flere grunner. For det første vil Nord-Norgebanen
 1261 utvide bo- og arbeidsmarkedet rundt Tromsø i stor grad og legge til rette for at flere
 1262 kan benytte arbeids- og kulturtilbudet i byen, for det andre vil Nord-Norgebanen være
 1263 viktig for godstransport inn og ut av landsdelen, og for det tredje vil Nord-Norgebanen

1264 være viktig i beredskapsøyemed, både for inntransportering av materiell og som et
1265 generelt transportalternativ i krisetider.

1266 **Ren luft, tilgjengelighet og gode byrom**

1267 Alle har rett til ren luft som ikke gir dem helseproblemer. Svevestøv utgjør et stort
1268 problem for mange i Tromsø og fører til tapte leveår og store helseutfordringer. I 2025
1269 var svevestøvet igjen over grenseverdiene. Selv om mange fortsatt oppfatter
1270 piggdekk som tryggest, gir de mer svevestøv. Piggdekkavgift kan være et egnet
1271 verktøy for å beskytte unge, astmatikere og eldre som blir rammet av farlig luft.

1272

1273 ***Dissens: Matias Hogne Kjerstad***

1274 ***Stryke avsnittet over om piggdekkavgift***

1275

1276 Samferdselspolitikken må også være tilgjengelig for alle. Universell utforming i
1277 kollektivtrafikken, på fortau og på gang- og sykkelveier er en forutsetning for frihet og
1278 deltakelse. Det må være nok parkeringsplasser for dem som har funksjonsbehov.

1279 God vinterdrift gjør det mulig for flere å delta i arbeid, skole og fritidsaktiviteter.

1280 Brøyting gjør det mulig å komme seg trygt frem. Veiene til bussen, fortau, gang- og

1281 sykkelveier, og andre bilveier må brøytes raskt og effektivt.

1282 Samtidig må Tromsø utvikle et sentrum med mindre biltrafikk og bedre byrom.

1283 Parkeringstunnelen må brukes mer, og overflateparkering må reduseres for å gjøre

1284 sentrum triveligere og mer tilgjengelig.

1285 **Tromsø SV vil**

- 1286 ● tilrettelegge universell utforming også i kollektivtrafikk, gang- og sykkelstier og
- 1287 på fortau
- 1288 ● prioritere nok parkeringsplasser til de med funksjonsbehov
- 1289 ● gjøre om ordinære parkeringsplasser i sentrum til HC-parkeringsplasser for å
- 1290 redusere biltrafikken og øke tilgjengeligheten til offentlige rom for personer
- 1291 med nedsatt funksjonsevne
- 1292 ● redusere bilbruken og redusere antallet parkeringsplasser på overflater i
- 1293 sentrum, slik at parkeringstunnelen blir mer brukt og sentrum blir et triveligere
- 1294 sted å være

1295

1296

1297

1298

1299 **Arbeid, næring og verdiskaping**

1300 Tromsø trenger arbeidsplasser, nyskaping og et næringsliv som bidrar til fellesskapet.
 1301 Verdiskaping skal ikke bare skape overskudd for noen få, men arbeid, trygghet og
 1302 utvikling for hele kommunen. Tromsø SV vil bygge et mer rettferdig, grønt og
 1303 framtidsrettet arbeids- og næringsliv, der naturressurser, kunnskap og lokalt
 1304 engasjement kommer hele samfunnet til gode.

1305 **Næring og arbeid**

1306 Tromsø har gode forutsetninger for å produsere mat gjennom fiskeri og landbruk.
 1307 Naturen trekker turister fra hele verden, og sterke forskningsmiljøer bidrar til
 1308 innovasjon og næringsutvikling. Tromsø SVs mål er å spre makt og rikdom i
 1309 samfunnet, og sørge for at flere får ta del i verdiskapingen.

1310 Tromsø har lav arbeidsledighet og et bredt og kompetent næringsliv. Samtidig er
 1311 tilgang på arbeidskraft en av de største utfordringene framover. Tromsø SV vil bidra til
 1312 at flere kommer inn i arbeidslivet, blant annet ved å gjøre det enklere å kombinere
 1313 trygd og arbeid. Vi vil utvikle Tromsø som en by med viktige hovedkontorfunksjoner
 1314 og tjenester for hele regionen. Samtidig ønsker vi å fremme mer demokrati i
 1315 arbeidslivet, blant annet gjennom arbeidereide bedrifter og samvirkeløsninger der det
 1316 er mulig.

1317 **Tromsø SV vil**

- 1318 • legge til rette for et variert næringsliv med gode rammevilkår
- 1319 • bidra til at flere kommer inn i arbeidslivet, blant annet ved å gjøre det enklere å
- 1320 kombinere trygd og arbeid
- 1321 • fremme mer demokrati i arbeidslivet, blant annet gjennom arbeidereide
- 1322 bedrifter og samvirkeløsninger der det er mulig

1323 **Seriøst arbeidsliv**

1324 I Tromsø, som ellers i landet, utfordres det seriøse arbeidslivet av aktører som omgår
 1325 lover og regler. Dette gjelder også leverandører til kommunen som bidrar til
 1326 skatteunndragelser, arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Tromsø SV vil styrke
 1327 det seriøse arbeidslivet gjennom tydelige krav i offentlige innkjøp, blant annet til
 1328 lærlinger, tariff lønn og begrensning av antall underleverandører.

1329 Vi vil også arbeide for styrket innsats mot arbeidslivskriminalitet, blant annet gjennom
 1330 å styrke kontroll og tilstedeværelse fra relevante myndigheter som A-krim og
 1331 Arbeidstilsynet i regionen.

1332

1333 Tromsø SV vil

- 1334 ● stille tydelige krav i offentlige anbud for å sikre seriøse arbeidsforhold
- 1335 ● bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet
- 1336 ● sikre bruk av lærlinger og krav om tarifflønn i kommunale kontrakter
- 1337 ● bruke kommunens innkjøpsmakt til å støtte seriøse, gjerne lokale, leverandører
- 1338 ● stille krav til trygg og seriøs transport i kommunale innkjøp

1339 Arbeidsplasser, forskning og næringsutvikling

1340 Tromsø er et senter for kunnskap, forskning og innovasjon i nord, med viktige
 1341 offentlige arbeidsplasser. Å omsette forskning til nye arbeidsplasser og verdiskaping
 1342 er avgjørende, og kommunen skal være en aktiv tilrettelegger.

1343 Tromsø SV vil legge til rette for flere arbeidsplasser i både offentlig og privat sektor.
 1344 Det krever forutsigbarhet, tilgang på egnede arealer og enklere samhandling med
 1345 kommunen. Samtidig vil vi arbeide for flere statlige arbeidsplasser til Nord-Norge.

1346 Tromsø SV vil

- 1347 ● legge til rette for flere private arbeidsplasser og et variert næringsliv
- 1348 ● sikre forutsigbar og effektiv saksbehandling, blant annet gjennom digitalisering
- 1349 ● utvikle næringsarealer, særlig for små og mellomstore bedrifter
- 1350 ● arbeide for flere statlige arbeidsplasser til Nord-Norge
- 1351 ● bidra til at forskning i større grad skaper nye arbeidsplasser

1352 Grønn omstilling og sirkulær økonomi

1353 For Tromsø SV er det avgjørende at vekst skjer innenfor naturens tålegrenser. Vi vil
 1354 bruke kommunens virkemidler til å stille krav om klima- og miljøhensyn, og støtte
 1355 prosjekter som bidrar til grønn omstilling.

1356 Overgangen til en sirkulær økonomi er nødvendig. Ressurser må brukes om igjen og
 1357 holdes i kretsløp. Tromsø SV vil støtte opp om Remiks sitt arbeid med biogass og
 1358 gjenvinning, og Tromsø Havn sitt arbeid med landstrøm. Alle kommunale innkjøp,
 1359 støtteordninger og eierskap skal bidra til grønn omstilling og et mer bærekraftig
 1360 næringsliv.

1361 Tromsø SV vil

- 1362 ● bruke kommunens virkemidler til å stille krav om klima- og miljøhensyn
- 1363 ● støtte prosjekter som bidrar til grønn omstilling og sirkulær økonomi
- 1364 ● støtte opp om Remiks sitt arbeid med biogass og gjenvinning
- 1365 ● støtte Tromsø Havn sitt arbeid med landstrøm

- 1366 • sikre at kommunale innkjøp, støtteordninger og eierskap bidrar til et mer
- 1367 bærekraftig næringsliv

1368 Energi

1369 Kraft og energi – trygghet for folk og næringsliv

1370 Det grønne skiftet krever mer strøm. For Tromsø handler kraft og energi om trygghet
 1371 – for innbyggerne, for næringslivet og for framtidig utvikling. Vi trenger stabil tilgang
 1372 på strøm til en overkommelig pris.

1373 Hvordan strømmen produseres er avgjørende. Tromsø SV vil derfor prioritere en
 1374 sterkere satsing på energiøkonomisering, særlig i bygg der potensialet er stort.
 1375 Samtidig må vi øke lokal, fornybar energiproduksjon. Solenergi på bygg, både
 1376 offentlige og private, er et viktig bidrag – også i nord, der lave temperaturer gir god
 1377 effekt.

1378 Så lenge kraft er et knapphetsgode, må vi sikre demokratisk styring av tilgangen til
 1379 kraft. Vi har ikke råd til å prioritere krypto- og datasentre foran annen
 1380 næringsutvikling.

1381 Tromsø SV vil

- 1382 • bruke kommunale selskaper aktivt i det grønne skiftet
- 1383 • satse systematisk på energiøkonomisering i kommunale bygg
- 1384 • sikre at kommunale budsjetter understøtter det grønne skiftet
- 1385 • legge til rette for mer solenergi på bygg

1386 Trygg kraftforsyning og naturhensyn

1387 Tromsø trenger en trygg og robust strømforsyning. Tromsø SV vil støtte nødvendig
 1388 utbygging av strømnettet, inkludert 420 kV, men ikke bygge transformatorstasjon før
 1389 det er behov.

1390 SV er imot vindkraftutbygging som går på bekostning av natur, reindrift og
 1391 lokalsamfunn, og vil unngå storskala vindkraft på land. Flytende havvind kan være et
 1392 alternativ der konfliktene er små.

1393 Tromsø SV vil

- 1394 • støtte nødvendig nettutbygging for trygg kraftforsyning
- 1395 • si nei til vindkraft i konflikt med natur, fiskeri og reindrift

1396

1397 Fiskeri og havbruk

1398 Havet som grunnlag for verdiskaping

1399 Vårt mål for fiskeripolitikken er å realisere idealene i havressursloven. Fisken skal
1400 tilhøre folket og de viltlevende marine ressursene skal bidra til å skape verdier langs
1401 kysten. Det betyr at vi må styrke kystflåtens kvotegrunnlag.

1402 Havet er sentralt i næringsutviklingen i Tromsø. Kommunen er den største
1403 sjarkkommunen i Norge, kommunen har den største fiskerihavnen i Norge, og
1404 kommunen har avansert forskning og industri innen marin bioteknologi. Havet er
1405 framtiden for Tromsø.

1406 SV vil legge til rette for utviklingen innenfor fiskeri og bioteknologi i Tromsø. I første
1407 omgang er hovedutfordringen å skape større verdier av all den fisken som landes
1408 frossen i Tromsø og som går rett ut av kommunen, og til dels ut av landet, uten å
1409 bidra til lokal verdiskaping.

1410 Tromsø SV vil

- 1411 • styrke kystflåten gjennom gode fiskerihavner og legge til rette for utslippskutt
- 1412 og elektrifisering med nødvendig ladeinfrastruktur
- 1413 • arbeide for gode veier for å sikre effektiv transport av varer og produkter
- 1414 • bygge Nord-Norgebanen for å bidra til å få fisken raskt og bærekraftig ut til
- 1415 markedet
- 1416 • styrke koblingen mellom forskning og næringsliv for å sikre nyskaping og
- 1417 innovasjon
- 1418 • arbeide for å redusere utførselskvoten for turistfiskere

1419 Oppdrett med strenge krav

1420 Tromsø SV er positiv til oppdrett dersom næringa klarer å omstille seg til en annen
1421 type drift. I kystsoneplanen har kommunen stilt tydelige krav til framtidig oppdrett. Det
1422 skal brukes teknologi som reduserer lusepåslag, som samler opp slam og som
1423 baseres på landstrøm. Bare dersom disse kravene oppfylles vil det være aktuelt med
1424 en videre utbygging av oppdrettsnæringen i Tromsø. Også eksisterende anlegg må
1425 på sikt pålegges strengere krav om rensing av utslipp og bruk av landstrøm.

1426 Tromsø SV vil

- 1427 • sikre at Tromsø kommune håndhever de strenge kravene til nye
- 1428 oppdrettsanlegg i kystsoneplanen
- 1429 • bruke alle tilgjengelige virkemidler for å begrense utslipp fra oppdrettsanlegg
- 1430 • stille krav om at nye oppdrettslokaliteter har 70 til 80 prosent rensegrad for
- 1431 finpartikulært materiale (slam), og kreve resipientovervåking av nærliggende

- 1432 svært viktige naturtyper og dokumentasjon på at disse ikke påvirkes negativt
 1433 av utslipp
 1434 • stille tilsvarende krav ved utvidelse av eksisterende lokaliteter som ved nye
 1435 anlegg

1436 Reiseliv

1437 Reiseliv på lokalsamfunnets premisser

1438 Tromsø er en attraktiv destinasjon for turister fra hele verden. Vi har unik natur,
 1439 nordlys og midnattssol, og en arktisk beliggenhet som gjør byen spesiell. Samtidig har
 1440 veksten i reiselivet nå blitt så stor at den legger press på både natur, lokalsamfunn og
 1441 kommunale tjenester.

1442 Turismen gir arbeidsplasser og inntekter, men utviklingen reiser viktige spørsmål:
 1443 Hvor stor vekst er bærekraftig, og hvem skal bære kostnadene? Reiselivet må gi mer
 1444 tilbake til fellesskapet, og vi vil derfor sikre at besøksbidraget (turistskatten) forvaltes
 1445 lokalt og bidrar til mindre press på natur, infrastruktur og tjenestetilbud.
 1446 Reiselivsveksten skal ikke fortrenge fastboende fra boligmarkedet. Tromsø SV vil
 1447 derfor regulere korttidsutleie og hindre ulovlig hotellvirksomhet i våre nabolag.

1448 SV mener at besøksbidraget først og fremst skal gå til å legge til rette for
 1449 infrastrukturen vår slik at vi kan ta imot turister uten å skape konflikter med
 1450 lokalbefolkningen. Det betyr blant annet å bruke pengene på utfartsparkering,
 1451 toaletter og stier. Noen av inntektene bør også gå til å betale for kommunale tjenester
 1452 som blir dyrere av at vi får mange turister, slik at innbyggerne i kommunen ikke må
 1453 betale ekstra for eksempel renovasjon og legevakt.

1454 Tromsø SV vil

- 1455 • innføre besøksbidrag (turistskatt) som brukes til infrastruktur og naturtiltak
- 1456 • forbedre infrastruktur for turisttrafikk i sentrum, inkludert holdeplasser og
- 1457 trafikkflyt
- 1458 • sikre at veksten i reiselivet ikke går utover kapasitet i legevakt og kommunale
- 1459 tjenester

1460 Natur, trygghet og lokal verdiskaping

1461 Reiselivet må utvikles på naturens og lokalsamfunnets premisser. Økt slitasje på stier
 1462 og utfartsområder krever bedre toalettfasiliteter, tilrettelegging og tiltak som fordeler
 1463 ferdsele. Samtidig må vi sette tydelige grenser for inngrep i sårbare områder.

1464 Fjellturisme, nordlysturer og hvalsafari stiller krav til sikkerhet, lokalkunnskap og
 1465 dyrevelferd. Rasfare og krevende trafikkforhold kan sette både besøkende og
 1466 lokalsamfunn i fare. Tromsø SV vil derfor arbeide for en sertifiseringsordning for

1467 natur- og opplevelsesguider. Målet er et tryggere og mer ansvarlig reiseliv som skaper
1468 lokale verdier uten å skade naturen.

1469 **Tromsø SV vil**

- 1470 ● styrke trafiksikkerheten og stille krav til bilutleieselskaper og aktører som
- 1471 transporterer turister, særlig vinterstid
- 1472 ● stille strenge krav til dyrevelferd i reiselivsaktiviteter som hvalsafari
- 1473 ● arbeide for en sertifiseringsordning for natur- og opplevelsesguider
- 1474 ● bygge ut og tilrettelegge i utfartsområder der det er nødvendig, men innen
- 1475 naturens tålegrenser
- 1476 ● sikre bedre avfallshåndtering og renhold i pressområder
- 1477 ● støtte utvikling av kreative næringer og lokal verdiskaping i reiselivet

1478 **Arktisk landbruk og reindrift**

1479 **Lokal matproduksjon, jordvern og reindrift**

1480 Vårt mål er at maten skal produseres lokalt. Tromsø SV vil ta hele kommunen i bruk,
1481 og legge til rette for et arktisk landbruk som fortsatt er en viktig del av
1482 Tromsø-samfunnet. Vi vil støtte både beitebruk, grønnsaksproduksjon og nye
1483 løsninger som innendørs dyrking. Reindrifta er en viktig kulturbærende næring.
1484 Tromsø SV vil sikre tilstrekkelige arealer slik at næringa kan drives også i framtida.

1485 Matjord er en begrenset og verdifull ressurs som er avgjørende for matproduksjon,
1486 beredskap og naturmangfold. Tromsø SV vil derfor føre en streng jordvernpolitikk.
1487 Kommunen har allerede vedtatt en egen verneplan for matjord, og dette skal ligge til
1488 grunn i all arealplanlegging.

1489 **Tromsø SV vil**

- 1490 ● sikre matberedskap gjennom et sterkt jordvern og lokal matproduksjon
- 1491 ● si nei til boligutbygging på Holt
- 1492 ● prioritere lokale matprodusenter i kommunale innkjøp der det er mulig
- 1493 ● sikre arealer til landbruk og reindrift i arealplanleggingen

1494 **Kunnskap, rekruttering og aktivitet**

1495 Vi vil styrke kunnskap og rekruttering til landbruket, blant annet gjennom Holt
1496 Læringstun, andelslandbruk og felleshager, og legge til rette for at flere kan ta del i
1497 lokal matproduksjon og naturbasert aktivitet.

1498 **Tromsø SV vil**

- 1499 ● videreføre Holt Læringstun

- 1500 • støtte andelslandbruk og felleshager
- 1501 • legge til rette for at aktive brukere kan eie landbrukseiendom
- 1502 • vurdere ordninger for sjølhogst i kommunale skoger
- 1503 • arbeide for å fjerne sitkagran og andre fremmede arter

1504 Bygg og anlegg

1505 En seriøs og bærekraftig byggenæring

1506 Byggenæringen er en av Tromsøs største næringer. SV vil støtte opp om en seriøs og
 1507 bærekraftig byggenæring. Bygg genererer klimagassutslipp gjennom bruk av energi
 1508 og materialer både i byggeprosessen og gjennom byggets levetid. Fokus må derfor
 1509 være å fase ut fossil energi og fremme klimavennlige materialer og energiløsninger.
 1510 Samtidig er helhetlig arealplanlegging og klimavennlig mobilitet viktig for å redusere
 1511 utslipp. SV vil støtte innovasjon i byggenæringen som fremmer klima- og miljøhensyn.

1512 Den seriøse byggenæringen utfordres av useriøse aktører som opererer i markedet
 1513 med sosial dumping og liten respekt for arbeidslivets lover og regler. Næringen er
 1514 avhengig av utenlandsk arbeidskraft, og fristelsen kan være stor til å utnytte
 1515 arbeidstakere som ikke kjenner sine rettigheter. SV vil fortsette arbeidet med å utvikle
 1516 Oslo-modellen i Tromsø.

1517 Tromsø SV vil

- 1518 • sikre bruk av fast ansatte – i all hovedsak – i minst 80 prosent stilling
- 1519 • sikre tarifflønn mellom oppdrag ved innleid arbeidskraft
- 1520 • stille krav om maks ett ledd i underentreprenørkjeden
- 1521 • prioritere fossilfrie byggeplasser der det er mulig
- 1522 • øke graden av gjenbruk av byggematerialer
- 1523 • videreutvikle Oslo-modellen i Tromsø

1524 Kompetanse, lærlinger og byggetempo

1525 Byggetakten i Tromsø har vært lavere de siste årene, blant annet fordi det er blitt
 1526 mindre lønnsomt å bygge boliger. Dette gir utfordringer for byggenæringen, der vi
 1527 allerede ser konkurser og uforutsigbarhet. SV mener tiltak for økt byggetempo er
 1528 viktig for å beholde viktig arbeidskraft og kompetanse i kommunen.

1529 Tromsø SV vil

- 1530 • sikre høy andel faglærte i bygg- og anleggsprosjekter
- 1531 • øke bruken av lærlinger i byggeprosjekter
- 1532 • arbeide for økt byggetempo for å beholde arbeidskraft og kompetanse i
 1533 byggenæringen

1534 Handelsnæringa

1535 Et variert handelsliv med ordnede forhold

1536 Handelsnæringen er den private næringen med flest ansatte i Tromsø. Dette er i stor
 1537 grad en lavtlønnsnæring med mye ubekvem arbeidstid, men også en viktig
 1538 inngangsport til arbeidslivet for mange unge. Tromsø SV vil derfor arbeide for høy
 1539 organisasjonsgrad og ordnede arbeidsforhold i bransjen.

1540 Tromsø har samtidig fått en mer turistpreget handelsstruktur, særlig i sentrum. Økt
 1541 turisme har ført til flere suvenirbutikker, turistkontor og salgsaktører knyttet til
 1542 opplevelsesnæringen. Dette kan svekke mangfoldet i handelslivet og bidra til en
 1543 mindre variert sentrumshandel. Tromsø SV vil legge til rette for et mer variert
 1544 handelsliv med flere lokale og unike butikker.

1545 Tromsø SV vil

- 1546 ● arbeide for høy organisasjonsgrad og ordnede arbeidsforhold i
- 1547 handelsnæringa
- 1548 ● legge til rette for mer mangfoldig butikkstruktur i sentrum og motvirke ensidig
- 1549 turistifisering av handelslivet
- 1550 ● legge til rette for næringsaktivitet i sentrum
- 1551 ● ivareta varetransport, også i bilfrie områder

1552 Lokalt eierskap og et levende sentrum

1553 Dagens utvikling med stor grad av kjededrift og få lokale hovedkontor gjør at
 1554 verdiskaping i mindre grad blir igjen i Tromsø. SV vil derfor styrke kommunens
 1555 mulighet til å styre arealbruk og etableringer gjennom planverk og aktiv
 1556 næringspolitikk. SV vil arbeide for økt organisasjonsgrad for at folk kan ta makt og
 1557 myndighet i eget liv.

1558 Tromsø SV vil

- 1559 ● bidra til lokalt eierskap og et variert handels- og servicetilbud
- 1560 ● bruke planverk aktivt for å sikre et levende og variert bysentrum
- 1561 ● legge til rette for et organisert arbeidsliv

1562

1563

1564 DEL III: Fellesskap, mangfold og 1565 demokrati

1566 Tromsø skal være en kommune der mennesker kan leve frie og trygge liv, med
1567 respekt for språk, kultur, historie og ulikhet. Tromsø SV vil styrke et samfunn der
1568 identitet, mangfold og solidaritet går hånd i hånd med trygghet, tillit og demokrati.

1569 Språk, historie og tilhørighet

1570 *Tromsø er formet av samisk, kvensk, norskfinsk og annen minoritetshistorie, og*
1571 *denne historien må være synlig i byen vår og i politikken vår. Språk, kultur og*
1572 *tilhørighet er en del av grunnlaget for et rettferdig og inkluderende samfunn. Vårt*
1573 *lokalsamfunn må ta ansvar for forsoning, synliggjøring og levende språk- og*
1574 *kulturfellesskap.*

1575 Det samiske Tromsø

1576 Samer har vært en del av Tromsøsamfunnet i århundrer. Næringer som reindrift, fiske
1577 og fangst, husdyrhold og handel har vært sentrale, og i dag er Tromsø en viktig
1578 samisk kultur- og kunnskapsby og vertskapsby for et stort antall samiske studenter.
1579 Den samiske befolkningen i Tromsø og interessen for samisk språk og kultur er
1580 økende. Tromsø står derfor i en særstilling i arbeidet med å ivareta og videreutvikle
1581 samisk språk, kultur og identitet i et bysamfunn og i nordområdene. Tromsø skal
1582 være et godt sted å vokse opp, bo, utdanne seg og arbeide for den samiske
1583 befolkningen.

1584 Samisk språk og oppvekst

1585 Tromsø har et nasjonalt ansvar for å sikre gode og forutsigbare tilbud i og på samisk i
1586 barnehage og skole. En betydelig andel av barna i landet som mottar
1587 språkundervisning i og på samisk går i barnehagene og skolene i Tromsø. Det gjør
1588 rekruttering og stabilisering av samisklærere, samiske barnehagelærere og annet
1589 samisktalende personell til en viktig oppgave. Målet må være å videreføre og styrke
1590 lokale tillegg, slik at flere kan arbeide med å styrke samisk språk og kultur og slik at
1591 barn og unge får et mer stabilt og bedre tilbud.

1592

1593 Fra 2026 er undervisning på samisk for barnetrinnet samlet på Workinnmarka skole.
1594 Dette gir nye muligheter til å bygge et sterkere samisk språk- og kulturmiljø, der barn
1595 kan bruke samisk gjennom hele skolehverdagen og utvikle fellesskap og tilhørighet
1596 sammen med andre. På ungdomstrinnet må det samiskspråklige tilbudet på
1597 Grønnåsen videreutvikles, slik at elevene får et godt og sammenhengende tilbud
1598 gjennom hele grunnskolen. Det langsiktige målet må være et samisk oppvekstsenter,
1599 der barnehage, barneskole og ungdomsskole kan samordnes og samarbeide på en
1600 god måte.

1601

1602 Tromsø SV vil

- 1603 • beholde og styrke lokale tillegg for kvalifisert samiskspråklig personell i
- 1604 barnehage og skole
- 1605 • sikre et godt og stabilt barnehage-, barneskole- og ungdomsskoletilbud i og på
- 1606 samisk
- 1607 • arbeide for å etablere et samisk oppvekstsenter

1608 Samisk språk, kultur og møteplasser

1609 Tromsø skal være en kommune der samisk språk og kultur er synlig og levende i
 1610 hverdagen. En møteplass for samisk språk og kultur har vært etterlengtet, og arbeidet
 1611 med å synliggjøre, styrke og bevare samisk kultur, språk og identitet er avhengig av
 1612 en fast lokasjon og en sikker finansiering. Tromsø SV vil sikre videre drift av Romssa
 1613 Sámi Viessu og videreutvikle Gáisi språksenter som et aktivt kompetansesenter for
 1614 samisk språk og kultur i Tromsø.

1615 Tromsø SV vil

- 1616 • sikre Romssa Sámi Viessu et fast lokale og en forutsigbar finansiering
- 1617 • videreutvikle Gáisi språksenter som et aktivt kompetansesenter for samisk
- 1618 språk og kultur i Tromsø
- 1619 • styrke samisk språk, kultur og næring i kommunen.
- 1620 • synliggjøre samisk tilstedeværelse og historie i langt større grad enn i dag

1621 Samarbeid, rettigheter og forsoning

1622 Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Tromsø kommune dekker et bredt spekter
 1623 av oppgaver og gir et viktig grunnlag for arbeidet med samisk språk, kultur og
 1624 rettigheter. Tromsø SV vil følge opp og videreutvikle avtalen, styrke arbeidet med
 1625 sjøsamisk språk, kultur og næring, ivareta areal til reindrifta og bekjempe
 1626 diskriminering og hets. Vi vil også følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens
 1627 arbeid og anbefalinger, og sikre at kommunen tar sitt ansvar som samisk
 1628 språkstimuleringskommune med tydelige mål og konkrete tiltak.

1629 Tromsø SV vil

- 1630 • følge opp og videreutvikle samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Tromsø
- 1631 kommune
- 1632 • styrke arbeidet med sjøsamisk språk, kultur og næring
- 1633 • sikre arealer til reindrifta og ivareta hensynet til samiske næringer i
- 1634 arealpolitikken
- 1635 • bekjempe samehets og diskriminering
- 1636 • følge opp Sannhets- og forsoningskommisjonens anbefalinger

- 1637 • sikre at Tromsø følger opp vedtaket om å være samisk
- 1638 språkstimuleringskommune, med tydelige mål og konkrete tiltak

1639

1640 Kvener og andre nasjonale minoriteter

1641 Tromsø SV vil føre en politikk som anerkjenner historien, styrker minoritetsspråk og
 1642 kultur og bidrar til respekt, likeverd og synlighet. Revitalisering av kvensk språk og
 1643 kultur er viktig for Tromsø. Nord-Norge er de tre stammers møte, og en sterk
 1644 fornorskningsspolitikk gir et historisk ansvar. Tromsø skal også ta vare på historien til
 1645 andre nasjonale minoriteter og motarbeide diskriminering og historieløshet.

1646 Revitalisering av kvensk språk og kultur er en viktig del av forsonings- og
 1647 rettferdighetsarbeidet i nord. Tromsø SV vil bidra til at kvener og norskfinner får
 1648 styrket sine rettigheter, og at undervisningstilbudet blir bedre og i tråd med lovverket.

1649 Tromsø SV vil

- 1650 • bidra til revitalisering av kvensk språk og kultur i Tromsø
- 1651 • sikre undervisning i tråd med lovverket for kvener

1652 Jødisk historie og minnearbeid

1653 Tromsø har en viktig jødisk historie som må tas vare på. Før andre verdenskrig hadde
 1654 Tromsø det største jødiske miljøet i Nord-Norge. De jødiske familiene som ble
 1655 rammet av holocaust i Tromsø, skal ikke glemmes. Tromsø SV vil bidra til
 1656 minnearbeid, undervisning og synliggjøring av denne delen av byens historie, og
 1657 motarbeide antisemittisme og fornektelse av holocaust. Jødiske stemmer i dagens
 1658 Tromsø må få være med på å formidle denne historien.

1659 Tromsø SV vil

- 1660 • ivareta snublesteinene og minnesmerket i Amundsenparken
- 1661 • støtte markering av novemberpogromen (Krystallnatten)
- 1662 • videreføre og styrke undervisningsarbeidet gjennom Jødiske fotspor i nord
- 1663 • legge til rette for at jødiske stemmer i dagens Tromsø får bidra til å formidle
- 1664 denne historien

1665 Studenter

1666 Tromsø er en av landets viktigste studiebyer. Studentene er en sentral del av byens
 1667 identitet. De bidrar med kompetanse, frivillighet og internasjonale perspektiver som
 1668 styrker hele lokalsamfunnet.

1669 Vi vet at mange studenter har utfordringer knyttet til bolig, økonomi, psykisk helse og
 1670 tilgang til arbeidsmuligheter. Tromsø kommune skal være en samarbeidspartner for
 1671 studentene, studentorganisasjonene og utdanningsinstitusjonene, og bidra til at flere
 1672 opplever tilhørighet, trivsel og gode levekår gjennom studietiden. Tromsø SV vil føre
 1673 en politikk som gjør det attraktivt å studere i Tromsø, og som gjør at flere ønsker å bli
 1674 boende etter endt utdanning.

1675 **Tromsø SV vil**

- 1676 • arbeide for å øke studiestøtta til 2G og knytte den til grunnbeløpet
- 1677 • holde bussprisene lave
- 1678 • styrke samarbeidet mellom kommunen, studentorganisasjonene og
- 1679 utdanningsinstitusjonene om studentenes levekår
- 1680 • arbeide for at det bygges flere studentboliger og at leiemarkedet blir mer
- 1681 tilgjengelig
- 1682 • legge til rette for at studenter får relevant praksis og deltidsarbeid i kommunen
- 1683 • styrke møteplasser, kulturtilbud og frivillighet for studenter
- 1684 • bidra til gode lavterskeltilbud innen psykisk helse for studenter
- 1685 • arbeide for at flere nyutdannede velger å bli boende og arbeide i Tromsø

1686 **Kjønns- og seksualitetsmangfold**

1687 I Tromsø skal alle kunne leve åpent og trygt, uavhengig av seksuell orientering,
 1688 kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre
 1689 likeverdige tjenester og forebygge hets og diskriminering.

1690 **Tromsø SV vil**

- 1691 • følge opp kommunens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold
- 1692 • styrke kompetansen om kjønns- og seksualitetsmangfold i barnehage, skole,
- 1693 helse- og omsorgstjenestene
- 1694 • videreføre samarbeidet med Arctic Pride, FRI og Skeiv Ungdom
- 1695 • arbeide mot hets, diskriminering og hatkriminalitet i samarbeid med politiet og
- 1696 frivillige organisasjoner
- 1697 • motarbeide diskriminering i arbeidslivet og i boligmarkedet

1698 **Tromsø i verden – verden i Tromsø**

1699 *Tromsø er en by der mennesker fra hele verden lever, arbeider og studerer sammen.*
 1700 *Mangfoldet gjør byen rikere, men det krever også en politikk som aktivt fremmer deltakelse,*
 1701 *bekjemper diskriminering og sikrer at alle får reelle muligheter til å høre til. Tromsø SV vil*
 1702 *bygge et internasjonalt og inkluderende fellesskap der frihet, likeverd og solidaritet gjelder for*
 1703 *alle.*

1704 **Inkludering, arbeid og deltakelse**

1705 Mangfoldet i Tromsø er en styrke for byen. Kommunen har et ansvar for å legge til
 1706 rette for at mennesker som kommer hit for å arbeide, studere eller starte et nytt liv, får
 1707 mulighet til å delta i samfunnet på like vilkår. Temaplanen mot rasisme og
 1708 diskriminering må føre til handling, der minoriteters perspektiver og kompetanse får
 1709 plass. Tromsø SV vil videreføre og styrke integreringsutvalgets arbeid og etablere et
 1710 internasjonalt hus som møteplass, ressurs og inngang til fellesskap og deltakelse.

1711 Arbeidsinnvandrere og andre internasjonale innbyggere er en viktig del av Tromsø.
 1712 Mange bransjer er avhengige av arbeidskraft utenfra, og da må kommunen bidra til at
 1713 folk får gode arbeidsforhold, mulighet til å lære norsk og bygge sosiale nettverk.
 1714 Tromsø SV vil styrke integreringen gjennom arbeid, utdanning og fellesskap. Tromsø
 1715 er en by som lykkes med integrering, men det krever at kommunen setter av
 1716 ressurser som gjør det mulig for flest mulig å delta i arbeidslivet og i sosiale og faglige
 1717 fellesskap.

1718 **Tromsø SV vil**

- 1719 ● styrke den flerkulturelle kompetansen i kommunen
- 1720 ● sørge for at temaplanen mot rasisme og diskriminering følges opp med
- 1721 konkrete og forpliktende tiltak
- 1722 ● legge større vekt på minoritetsbefolkningens erfaringer og kompetanse i
- 1723 arbeidet mot rasisme, diskriminering og hets
- 1724 ● videreføre og styrke integreringsutvalgets arbeid med inkludering, informasjon
- 1725 og samskaping
- 1726 ● etablere et internasjonalt hus som møteplass, ressurs og inngang til fellesskap
- 1727 og deltakelse
- 1728 ● støtte frivillige organisasjoner innen kultur og idrett som driver inkluderende
- 1729 arbeid for barn og unge
- 1730 ● bidra til god norskopplæring for arbeidsinnvandrere
- 1731 ● innføre målrettede ordninger som gir innvandrere hjelp til jobbsøking
- 1732 ● sikre flere praksisplasser og god oppfølging i kommunens virksomheter
- 1733 ● samarbeide med bedrifter om flere plasser til praktikanter, og arbeide for at
- 1734 praksis i større grad fører til ansettelse
- 1735 ● satse på arbeidstreningstiltak rettet særlig mot minoritetskvinner, slik at flere
- 1736 sikres selvstendige rettigheter og mulighet til å komme i jobb
- 1737 ● sikre det internasjonale skoletilbudet i Tromsø

1738 **Kamp mot rasisme og diskriminering**

1739 På verdensbasis er millioner av mennesker på flukt fra krig, undertrykkelse og
 1740 forfølgelse. Tromsø SV mener at Tromsø skal ta sin del av ansvaret og være en
 1741 kommune som gir mennesker på flukt trygghet, bolig, opplæring og mulighet til å
 1742 bygge et nytt liv. Et velfungerende introduksjonsprogram, god norskopplæring og
 1743 tilgang til arbeid er avgjørende for at flere skal lykkes. Alternativet til å bosette
 1744 flyktninger er at folk blir boende lenge på mottak og i uverdige forhold.

1745 De grunnleggende verdiene om frihet og likeverd skal gjelde alle innbyggere. Tromsø
 1746 SV vil motarbeide rasisme, diskriminering, sosial kontroll, tvangsekteskap, æreskultur
 1747 og menneskehandel. Kommunen må samarbeide med andre offentlige instanser,
 1748 frivilligheten og arbeidslivets organisasjoner for å beskytte utsatte mennesker og
 1749 bekjempe kriminalitet og undertrykking.

1750 **Tromsø SV vil**

- 1751 ● videreføre mottaket av flyktninger minst på dagens nivå, samtidig som det
- 1752 føres en balansert politikk som ivaretar humanitære forpliktelser
- 1753 ● legge til rette for at flere enslige mindreårige flyktninger får plass i egnede
- 1754 mottak eller omsorgssentre
- 1755 ● gi god opplæring, inkludering og integrering gjennom kunnskap, utdanning og
- 1756 arbeid
- 1757 ● sikre at flere får hjelp til å delta i arbeidslivet og i sosiale og faglige fellesskap
- 1758 ● arbeide for at flere får nødvendig oppfølging knyttet til helse, språk og
- 1759 deltakelse
- 1760 ● støtte arbeid mot æreskultur, tvangsekteskap og sosial kontroll
- 1761 ● bekjempe rasisme, diskriminering og hatkriminalitet i kommunen
- 1762 ● inngå samarbeid med øvrige offentlige instanser og arbeidslivets
- 1763 organisasjoner for å bekjempe menneskehandel og arbeidslivskriminalitet

1764 **Internasjonal solidaritet**

1765 Tromsø er en del av verden, og kommunen skal også være en tydelig stemme for
 1766 internasjonal solidaritet og menneskerettigheter. Tromsø SV vil videreføre
 1767 solidaritetsarbeid og internasjonale forbindelser som bygger på fred, rettferdighet og
 1768 støtte til mennesker som lever under okkupasjon, krig og undertrykking.

1769 SV støtter palestinernes kamp mot israelsk okkupasjon og undertrykkelse, og for en
 1770 rettferdig fredsløsning. Gaza er lagt i grus og okkupasjonen av Vestbredden fortsetter
 1771 med full styrke. Folkerettsbruddene på Gaza fortsetter. Den internasjonale domstolen
 1772 har erklært Israels okkupasjon av de palestinske områdene for ulovlig og understreket
 1773 at land som Norge må skille mellom Israel og okkuperte områder.

1774 Tromsø må være en tydelig stemme mot folkemord og for fred. Folkerettsbrudd og
 1775 solidaritet med Palestina er et avgjørende spørsmål i vår tid.

1776 **Tromsø SV vil**

- 1777 ● styrke og videreutvikle vennskapsbysamarbeidet med Gaza
- 1778 ● opprettholde og følge opp kommunens vedtak om boikott av israelske varer

1779

1780

1781

1782

1783

1784 Trygghet, sikkerhet og beredskap

1785 *Trygghet handler om mer enn militær makt. Det handler også om tillit, demokrati,*
 1786 *sterke lokalsamfunn, robust infrastruktur og evnen til å stå sammen når kriser*
 1787 *rammer. Tromsø SV vil styrke både den sivile beredskapen og den demokratiske*
 1788 *motstandskraften, og arbeide for lavspenning, fred og trygghet i nord.*

1789 Sikkerhetspolitikken i nord

1790 Stormaktrivaliseringen tiltar og gjør verden mindre trygg. Kina ruster opp, USA utvider
 1791 nettverket av militærbaser og Russland okkuperer naboland med vyer om å
 1792 gjenopprette et gammelt imperium.

1793

1794 Tromsø ligger i et område med stor sikkerhetspolitisk betydning, og Russlands
 1795 angrep på Ukraina har økt spenningen i nord. For Norge som et lite land er folkeretten
 1796 og respekten for nasjonal suverenitet avgjørende for sikkerhet og trygghet. Ingen
 1797 stormakt har rett til å krenke andre lands suverenitet gjennom angrepskrig.

1798 Forsvar, suverenitet og lavspenning

1799 Norge må ha et sterkt nasjonalt forsvar og evne til å håndheve suvereniteten i norske
 1800 havområder og på eget territorium. Samtidig er det avgjørende å videreføre en politikk
 1801 som demper spenningen i nord. For Tromsø SV er lavspenning i nord et
 1802 grunnleggende sikkerhetspolitisk mål. Samarbeid i nordområdene, særlig om klima,
 1803 miljø og ressursforvaltning, er viktig både for stabilitet, bærekraft og fredelig
 1804 sameksistens. Fiskeriavtalen med Russland og andre samarbeidsformer som bidrar til
 1805 ansvarlig forvaltning i nord må tas vare på.

1806 Tromsø SV vil

- 1807 • styrke Norges forsvar og evne til å håndheve suvereniteten i norske
- 1808 havområder og forsvare eget territorium
- 1809 • videreføre en lavspenningspolitikk i nord og sette grenser for alliert øving i
- 1810 nærområdene mot Russland
- 1811 • arbeide for at Norge bruker Arktisk råd til å fremme lavspenning, klima- og
- 1812 miljøsamarbeid i nord
- 1813 • ta vare på fiskeriavtalen med Russland og andre samarbeidsformer som bidrar
- 1814 til stabilitet og ansvarlig forvaltning i nordområdene
- 1815 • arbeide for at samarbeidet om klima og miljø i nord gjenopptas når det er mulig
- 1816 og forsvarlig

- 1817 • støtte samarbeid om bærekraftig forvaltning av felles naturressurser i
- 1818 nordområdene
- 1819 • arbeide for at nordområdene ikke utvikler seg til en geopolitisk konfliktsone

1820 **Atomvåpen og utenlandske baser**

1821 Atomvåpentrusselen er den alvorligste sikkerhetspolitiske trusselen i nord. Russlands
 1822 atomvåpen på Kolabasen og økt amerikansk militær aktivitet i nordområdene gjør
 1823 situasjonen mer alvorlig. Tromsø kommunestyre har vedtatt å støtte FNs
 1824 atomvåpenforbud, og Tromsø SV mener at Norge må være en tydelig stemme for
 1825 nedrustning og mot atomvåpen. Norge må holde fast ved de selvpålagte
 1826 restriksjonene som har bidratt til stabilitet i nord, blant annet prinsippet om ingen
 1827 atomvåpen på norsk jord og motstand mot utenlandske baser på norsk jord.
 1828 Amerikanske ubåtanløp øker den sikkerhetspolitiske risikoen for Tromsø og
 1829 nordområdene.

1830 **Tromsø SV vil**

- 1831 • arbeide for nedrustningsforhandlinger og mot atomvåpen
- 1832 • arbeide for at Norge slutter seg til FNs atomvåpenforbud
- 1833 • arbeide for at Norden blir en atomvåpenfri sone
- 1834 • holde fast ved prinsippet om ingen atomvåpen på norsk jord
- 1835 • gå imot utenlandske baser på norsk jord og arbeide for at baseavtalen med
- 1836 USA sies opp
- 1837 • si nei til amerikanske ubåtanløp som øker den sikkerhetspolitiske risikoen for
- 1838 Tromsø og nordområdene

1839 **Totalberedskap – å bygge trygghet nedenfra**

1840 Tromsø SV vil bygge trygghet nedenfra. Sikkerhet handler om mer enn militær makt.
 1841 Det handler også om solide lokalsamfunn, små forskjeller og tillit til hverandre. I en
 1842 verden som er preget av stormaktsrivalisering, klimaendringer og digitale trusler må
 1843 Tromsø kommune være forberedt.

1844 **Sivil beredskap og matsikkerhet**

1845 Totalberedskap betyr at samfunnet må fungere også når kriser rammer. Tromsø SV
 1846 vil styrke den sivile beredskapen gjennom bedre planlegging for forsyningssvikt.

1847 **Tromsø SV vil**

- 1848 • sikre lokale beredskapslagre for korn, medisiner og smittevernutstyr i
- 1849 samarbeid med statlige myndigheter
- 1850 • garantere matberedskap gjennom et sterkt jordvern og prioritering av lokale
- 1851 matprodusenter i kommunale innkjøp

- 1852 • styrke kommunens beredskapsarbeid gjennom hyppige øvelser, oppdaterte
- 1853 risiko- og sårbarhetsanalyser og et aktivt beredskapsråd

1854 Robust infrastruktur

1855 Fysisk infrastruktur er avgjørende for beredskap og forsyningssikkerhet. Tromsø SV
 1856 vil styrke transport, vannforsyning, kraftnett og digital infrastruktur, slik at kommunen
 1857 er bedre rustet ved kriser, naturhendelser og målrettede angrep. Nord-Norgebanen er
 1858 ikke bare et miljøprosjekt, men også et viktig beredskapstiltak for sikker transport av
 1859 folk og varer i landsdelen.

1860 Norge er svært avhengig av utenlandske datasystemer. Det skaper risiko ved konflikt.
 1861 SV mener derfor at kommunen må strebe etter å bruke programvare som reduserer
 1862 avhengigheten av utenlandske aktører. Kritiske skyløsninger må være lokalisert og
 1863 underlagt kontroll i Norge.

1864 Tromsø SV vil

- 1865 • prioritere Nord-Norgebanen som et strategisk infrastrukturprosjekt for nasjonal
- 1866 beredskap og forsyningssikkerhet i nord
- 1867 • bygge nye brannstasjoner på Kvaløya og i Ramfjorden for å sikre rask
- 1868 responstid i hele kommunen
- 1869 • sikre vannforsyning, kraftnett og digital infrastruktur mot naturhendelser og
- 1870 målrettede angrep
- 1871 • styrke datasikkerheten ved å sikre at kritiske IT-tjenester er plassert i Norge
- 1872 under offentlig kontroll og redusere kommunens avhengighet av utenlandske
- 1873 teknologileverandører
- 1874 • sikre at Fjellet p-hus vedlikeholdes og videreutvikles som tilfluktsrom, og
- 1875 arbeide for bedre tilfluktsromkapasitet og tilgjengelighet i hele kommunen

1876 Demokratisk og sosial beredskap

1877 Beredskap handler også om informasjon, tillit og evnen til å stå imot desinformasjon,
 1878 radikalisering og sosial uro. Tromsø SV vil styrke demokratisk motstandskraft,
 1879 psykososial beredskap og sikre at beredskapsinformasjon er tilgjengelig for alle.

1880 Tromsø SV vil

- 1881 • styrke psykososial beredskap og kommunens kriseteam for å håndtere store
- 1882 ulykker og masseskadehendelser
- 1883 • sikre universell beredskapsinformasjon på samisk, norsk og andre relevante
- 1884 språk, og i former tilpasset syns- og hørselshemmede
- 1885 • støtte frivillig beredskap gjennom forpliktende avtaler med frivillige
- 1886 organisasjoner og beredskapsaktører

- 1887 • styrke arbeidet med kildekritikk og demokratisk beredskap, særlig blant barn
- 1888 og unge